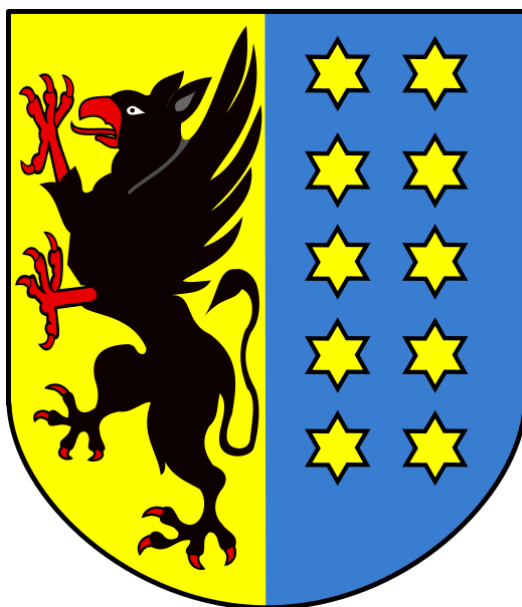

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na terenie Powiatu Bytowskiego na lata 2014-2020

**POWIAT BYTOWSKI
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	4
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU BYTOWSKIEGO	5
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	5
3.1.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA POWIATU BYTOWSKIEGO	5
3.1.2. DEMOGRAFIA	6
3.1.3. RYNEK PRACY	11
3.1.4. OCHRONA ZDROWIA	14
3.1.5. EDUKACJA	14
3.1.6. KULTURA I SPORT	15
3.1.7. ORGANY I INSTYTUCJE WSPARCIA SPOŁECZNEGO NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	17
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	42
3.2.1. BEZROBOCIE	42
3.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	46
3.2.3. UZALEŻNIENIA	53
3.2.4. UBÓSTWO	56
3.2.5. PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	57
3.2.6. PRZEMOC W RODZINIE	66
3.2.7. PRZESTĘPCZOŚĆ	76
3.2.8. OSOBY STARSZE I CHORE	77
3.3. ANALIZA SWOT	79
4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	82
4.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	82
4.2. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	86
4.3. PROGNOZA ZMIAN	89
5. CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN	91
6. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	92
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	93
8. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	95
9. SPIS TABEL	95
10. SPIS WYKRESÓW	99
11. SPIS RYSUNKÓW	100

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 182), zgodnie z którym: *„do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu i na ich potrzeby. Strategia jest dokumentem, który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, a także zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego na lata 2014-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego i socjalnego, w szczególności grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Powiatu Bytowskiego wg stanu na dzień 31.12.2012 roku. W niektórych opisywanych i analizowanych przypadkach bazowano na danych z 2013 roku, jako na najświeższych dostępnych danych. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na terenie Powiatu problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Powiatu. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje i dane z PCPR w Bytowie,
- informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznych z terenu Powiatu Bytowskiego,
- dane z PUP w Bytowie,
- dane z Powiatowej Komendy Policji w Bytowie,
- informacje uzyskane od organizacji społecznych działających na terenie Powiatu Bytowskiego,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Powiatu i PCPR.

Charakterystykę sytuacji społecznej Powiatu Bytowskiego podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę problemów społecznych, którą opracowano przy założeniu, że nie uwzględnia ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań PCPR w Bytowie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych,
- prognozę zmian w zakresie zidentyfikowanych problemów społecznych, która jest pożądana z punktu widzenia zadań własnych powiatu.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Powiatu Bytowskiego. W części tej określono również sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Bytowskiego

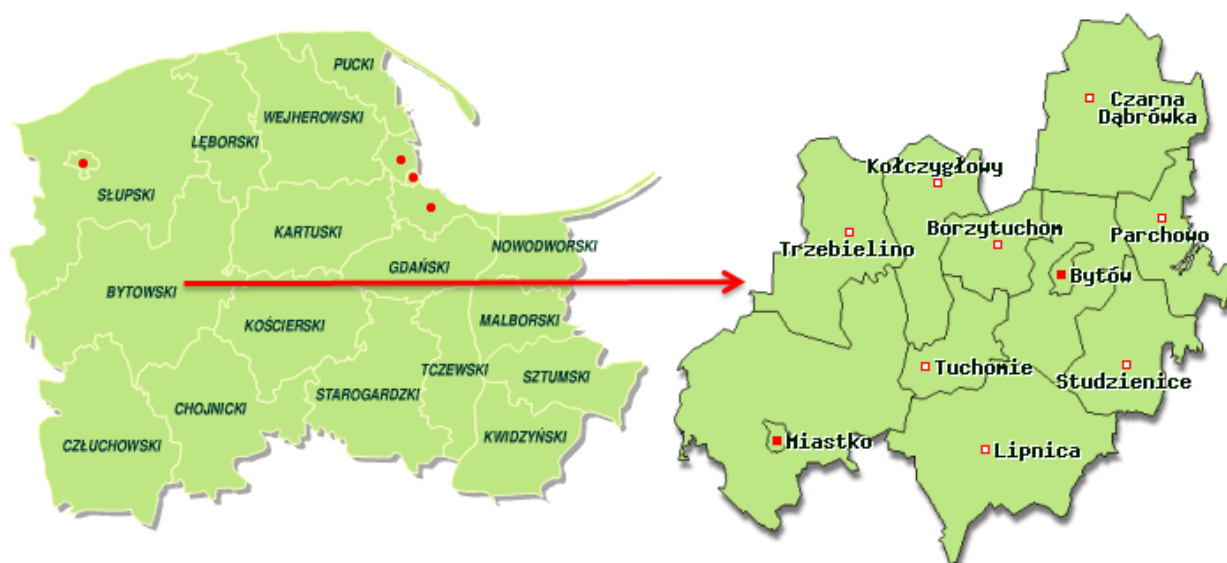
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Powiatu Bytowskiego

Powiat Bytowski zlokalizowany jest w zachodniej części województwa pomorskiego. Ośrodkiem administracyjnym Powiatu jest miasto Bytów.

Powiat Bytowski zajmuje powierzchnię 2 192 km². W skład Powiatu wchodzi 10 Gmin: Miasto i Gmina Bytów, Miasto i Gmina Miastko, Gmina Borzytuchom, Gmina Czarna Dąbrówka, Gmina Kołczygłowy, Gmina Lipnica, Gmina Parchowo, Gmina Studzienice, Gmina Trzebielino, Gmina Tuchomie, tj. 140 sołectw. W strukturze powierzchni Powiatu Bytowskiego ponad 50 % ogólnej powierzchni stanowią lasy.

Rysunek 1. Położenie Powiatu Bytowskiego na tle województwa pomorskiego

Źródło: zpp.pl

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych Powiatu Bytowskiego należą:

- droga krajowa nr 20 Gdynia – Kościerzyna – Bytów – Miastko – Szczecinek – Stargard Szczeciński (droga łączy Powiat Bytowski z aglomeracją Trójmiasta i międzynarodowym lotniskiem),
- droga krajowa nr 21 Słupsk – istotna ze względu na ośrodek akademicki w Słupsku, gdzie studia wybiera większość maturzystów z Powiatu, jest też korytarzem tranzytowego ruchu turystów z południa Polski i części środkowo-zachodniej, zmierzających na wybrzeże Morza Bałtyckiego,
- linia kolejowa jednotorowa, spalinowa, relacji Szczecinek - Miastko - Słupsk, o dużym znaczeniu dla mieszkańców regionu. Łączy Powiat Bytowski z miastem Słupskiem oraz z wybrzeżem Morza Bałtyckiego i z centralną i południową częścią kraju.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ POWIATU Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

W 2012 roku Powiat Bytowski zamieszkiwało 78 331 mieszkańców, z czego około 49,9% stanowili mężczyźni. Analizując natomiast mieszkańców Powiatu pod względem miejsca zamieszkania należy zauważyć, że zdecydowana większość zamieszkuje tereny wiejskie (w 2012 roku 64,2% ogółu mieszkańców). Na przestrzeni lat 2008-2012 liczba mieszkańców Powiatu wzrosła o 3,32%, w tym o 1,58% w miastach oraz o 4,32% na wsi. W tym okresie liczba kobiet nieznacznie przewyższała liczbę mężczyzn.

Tabela 1. Struktura demograficzna Powiatu Bytowskiego w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem						
ogółem	osoba	75 813	76 043	78 195	78 232	78 331
mężczyźni	osoba	37 659	37 791	39 032	39 006	39 059
<i>mężczyźni</i>	%	49,7%	49,7%	49,9%	49,9%	49,9%
kobiety	osoba	38 154	38 252	39 163	39 226	39 272
<i>kobiety</i>	%	50,3%	50,3%	50,1%	50,1%	50,1%
w miastach						
ogółem	osoba	27 617	27 445	28 294	28 136	28 053
<i>ogółem</i>	%	36,4%	36,1%	36,2%	36,0%	35,8%
mężczyźni	osoba	13 329	13 214	13 737	13 640	13 553
kobiety	osoba	14 288	14 231	14 557	14 496	14 500
na wsi						
ogółem	osoba	48 196	48 598	49 901	50 096	50 278
<i>ogółem</i>	%	63,6%	63,9%	63,8%	64,0%	64,2%

mężczyźni	osoba	24 330	24 577	25 295	25 366	25 506
kobiety	osoba	23 866	24 021	24 606	24 730	24 772

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Powiatu Bytowskiego według płci i miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Warto podkreślić, że wzrost liczby mieszkańców Powiatu Bytowskiego świadczy o jego atrakcyjności osadniczej. Z drugiej jednak strony, im większa liczba mieszkańców tym większe ryzyko występowania problemów społecznych na danym terenie oraz większe prawdopodobieństwo wzrostu obecnej liczby beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez PCPR w Bytowie.

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

W 2012 roku najliczniejsze grupy stanowili mieszkańcy w wieku: 25-29 lata, 20-24 lata i 25-29 lata, co można uznać za zjawisko pozytywne. Osoby w tym wieku albo jeszcze kontynuują naukę albo dopiero rozpoczynają pierwszą pracę. Przez dłuższy okres będą stanowiły zatem siłę roboczą Powiatu i musi upłynąć kilkadziesiąt lat, aby zmieniły swój status z osób w wieku produkcyjnym na osoby w wieku poprodukcyjnym. Warto zauważyć, że osoby w wieku 85 lat i więcej stanowiły niecały 1% ogółu mieszkańców Powiatu.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Powiatu Bytowskiego w 2012 r.

Grupa wiekowa	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4	4 780	2 496	2 284
5-9	4 396	2 219	2 177
10-14	4 787	2 448	2 339
15-19	5 301	2 726	2 575
20-24	6 354	3 291	3 063
25-29	6 812	3 513	3 299
30-34	6 012	3 028	2 984
35-39	5 646	2 929	2 717
40-44	5 015	2 532	2 483
45-49	4 952	2 461	2 491
50-54	5 618	2 928	2 690
55-59	5 599	2 808	2 791
60-64	4 750	2 329	2 421
65-69	2 571	1 204	1 367
70-74	2 031	901	1 130
75-79	1 791	689	1 102
80-84	1 168	389	779
85 i więcej	748	168	580
ogółem	78 331	39 059	39 272

Źródło: Dane GUS

Na terenie Powiatu Bytowskiego ludność w wieku produkcyjnym w 2012 roku stanowiła 64,5% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 21,8%, a w wieku poprodukcyjnym – 13,7%. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje, co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci, a w konsekwencji liczba ludności Powiatu będzie malała (w tym liczba osób w wieku produkcyjnym) przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach,

- liczba ludności w wieku produkcyjnym wzrasta co oznacza, że coraz więcej mieszkańców Powiatu osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych, ale jednocześnie znajdzie to odzwierciedlenie w kolejnych latach we wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła w okresie 2008-2012 co oznacza, że coraz więcej jest osób przechodzących na emerytury. Niepokój budzi nie sam fakt wzrostu ilościowego starszej populacji, co wzrost jej udziału w strukturze ludności Powiatu, spowodowany spadkiem udziału najmłodszych grup wiekowych w strukturze demograficznej społeczeństwa.

Powyższe wnioski świadczą zatem o starzeniu się społeczeństwa Powiatu Bytowskiego, co jest także tendencją ogólnokrajową.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	osoba	14 141	14 100	14 338	14 104	13 963
mężczyźni	osoba	7 250	7 254	7 332	7 193	7 163
kobiety	osoba	6 891	6 846	7 006	6 911	6 800
w wieku produkcyjnym						
ogółem	osoba	52 553	52 563	54 015	53 857	53 638
mężczyźni	osoba	27 497	27 593	28 659	28 643	28 545
kobiety	osoba	25 056	24 970	25 356	25 214	25 093
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	osoba	9 119	9 380	9 842	10 271	10 730
mężczyźni	osoba	2 912	2 944	3 041	3 170	3 351
kobiety	osoba	6 207	6 436	6 801	7 101	7 379
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,7	23,1	22,6	22,1	21,8
w wieku produkcyjnym	%	64,3	64,6	64,8	64,8	64,5
w wieku poprodukcyjnym	%	12,0	12,3	12,6	13,1	13,7

Źródło: Dane GUS

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnych Ludności, w 2011 roku na terenie Powiatu Bytowskiego dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,6%) i średnim i policealnym (24,9%). Liczba osób z wykształceniem średnim, policealnym i wyższym wynosiła 22 800 i stanowiła 34,6% ogółu mieszkańców Powiatu. Wśród osób

z wykształceniem średnim przeważały osoby z wykształceniem średnim zawodowym. Liczba osób z wykształceniem wyższym wynosiła 6 383 osoby i była wyższa niż liczba osób bez wykształcenia – 1 020 osób co jest pozytywnym zjawiskiem, bowiem im lepsze wykształcenie tym większe szanse na znalezienie dobrze płatnej pracy. Z obserwowanych tendencji ogólnokrajowych wynika, że osoby z wykształceniem podstawowym lub bez wykształcenia najczęściej znajdują zatrudnienie sezonowe i zazwyczaj jest to praca fizyczna (np. w budownictwie, rolnictwie, w przedsiębiorstwach produkcyjnych).

Porównując dane z Narodowych Spisów Powszechnych Ludności w latach 2002 i 2011 dla Powiatu Bytowskiego obserwujemy, że znacznie wzrosła liczba osób z wykształceniem wyższym (o 80,11%). Tendencja wzrostowa występuje także wśród osób z wykształceniem średnim i policealnym (wzrost o 14,95%) i wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (wzrost o 4,57%). Oznacza to, że coraz większa liczba mieszkańców Powiatu Bytowskiego decyduje się na kontynuowanie nauki na wyższym poziomie. Jednym z powodów dalszej kontynuacji nauki i podwyższania swojego wykształcenia jest dostosowania swoich kwalifikacji i wykształcenia do aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy. Wraz ze wzrostem liczby osób z wykształceniem wyższym, średnim i zawodowym, zmniejszeniu uległy: liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (spadek o 33,57%) i osób bez wykształcenia (spadek o 60,11%). Im mniejszy odsetek osób bez wykształcenia, tym większe prawdopodobieństwo na spadek bezrobocia na danym terenie.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Bytowskiego

Poziom wykształcenia	2002	2011	zmiana % 2011/2002
Wyższe	3 544	6 383	80,11%
Średnie i policealne	14 282	16 417	14,95%
Zasadnicze zawodowe	16 772	17 539	4,57%
Gimnazjalne	-	3 869	-
Podstawowe ukończone	23 330	15 497	-33,57%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	2 557	1 020	-60,11%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

Na terenie Powiatu Bytowskiego saldo migracji w latach 2008-2012 w całym analizowanym okresie było ujemne. Oznacza to, że w każdym roku liczba osób nowo zameldowanych była niższa od liczby osób wymeldowanych. W 2012 roku liczba osób nowo zameldowanych wynosiła 299, zaś liczba wymeldowanych to 465, skąd saldo migracji było ujemne i wynosiło

-164 (tabela 5). Ujemne saldo migracji może być przyczyną zmniejszania się liczby mieszkańców Powiatu Bytowskiego w kolejnych latach.

Tabela 5. Migracje na pobyt stały wg typu i kierunku

Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012
Zameldowania	RAZEM	359	342	306	281	299
	miasto	197	187	176	146	141
	wieś	162	155	130	135	158
Wymeldowania	RAZEM	469	529	551	533	463
	miasto	280	329	336	322	285
	wieś	189	200	215	211	178
saldo migracji ogółem		-110	-187	-245	-252	-164

Źródło: Dane GUS

PRZYRÓST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Powiatu Bytowskiego w latach 2008-2012 kształtował się korzystnie przyjmując dodatnie wartości, co oznacza przewagę urodzeń nad liczbą zgonów w danym okresie. W 2009 roku był najwyższy i kształtował się na poziomie 443 osób. W 2012 roku przyrost naturalny był dodatni (312), na co złożyło się 912 urodzeń żywych i 600 zgonów. Należy zauważyć, że pomimo dodatniego charakteru, w 2012 roku w porównaniu do roku 2008, przyrost naturalny był niższy o 19,2%. Dodatni przyrost naturalny będzie jednym z czynników, które mają istotny wpływ na ewentualny wzrost liczby mieszkańców Powiatu Bytowskiego.

Tabela 6. Przyrost naturalny na terenie Powiatu Bytowskiego w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
urodzenia żywe	1 022	1 047	983	899	912
zgony ogółem	636	604	583	590	600
przyrost naturalny	386	443	400	309	312
mężczyźni	181	217	193	117	166
kobiety	205	226	207	192	146

Źródło: Dane GUS

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Powiatu Bytowskiego na koniec 2012 roku funkcjonowało 6 193 podmiotów gospodarczych, z czego przeważającą część stanowiły jednostki sektora prywatnego (96,2%). Sektor prywatny w większości stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (78,2% sektora).

**Tabela 7. Podmioty gospodarcze działające na terenie Powiatu Bytowskiego
w latach 2008-2012**

Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012
podmioty gospodarki narodowej ogółem		5 962	6 015	6 251	6 083	6 193
sektor publiczny	sektor publiczny - ogółem	228	223	222	229	236
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	169	169	170	173	181
	sektor publiczny - spółki handlowe	11	10	10	10	11
	sektor publiczny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	0	0	0	0
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	-	-
sektor prywatny	sektor prywatny - ogółem	5 734	5 792	6 029	5 854	5 957
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	4 601	4 624	4 833	4 620	4 661
	sektor prywatny - spółki handlowe	210	219	219	234	251
	sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	71	79	75	76	79
	sektor prywatny - spółdzielnie	31	31	31	32	31
	sektor prywatny - fundacje	11	12	13	14	14
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	223	240	245	254	263

Źródło: Dane GUS

W latach 2008–2012 nastąpił rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu Bytowskiego, który przejawiał się wzrostem liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu o 231 jednostki (tj. o 3,9%). Jest to bardzo pozytywny znak ze społecznego punktu widzenia, gdyż:

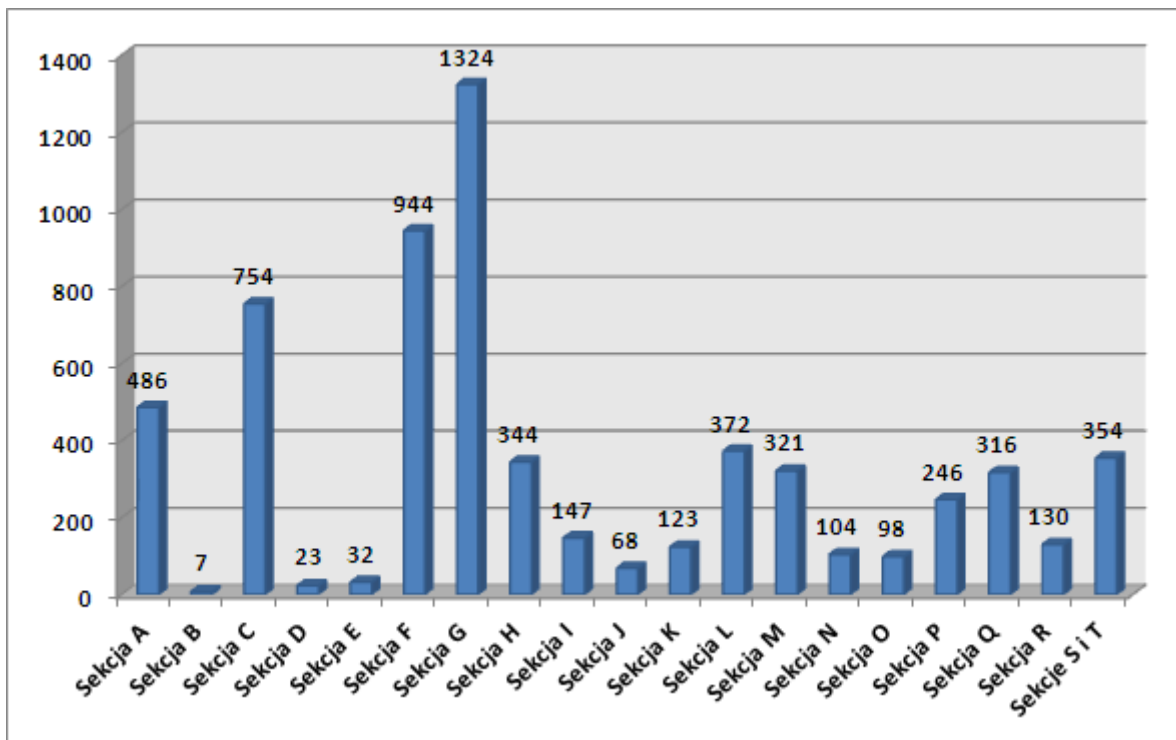
- nowe podmioty gospodarcze na terenie Powiatu to nowe miejsca pracy,
- nowe miejsca pracy to zapotrzebowanie na nową siłę roboczą, a tym samym wzrost szansy na zatrudnienie osób pozostających dotychczas bez pracy,
- dodatkowe zatrudnienie to spadek bezrobocia na terenie Powiatu,
- spadek bezrobocia to spadek negatywnych zjawisk społecznych (tj. patologie, uzależnienia czy też przestępczość),
- spadek negatywnych zjawisk społecznych to z kolei mniejsze wydatki PCPR w Bytowie na walkę z tymi zjawiskami.

Należy zatem dążyć do tego, aby na terenie Powiatu Bytowskiego (zwłaszcza gmin wchodzących w skład Powiatu) podejmowano działania zmierzające zarówno do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru dla potencjalnych inwestorów

zewnątrznych, jak i działania zachęcające obecnych mieszkańców Powiatu do otwierania własnej działalności gospodarczej.

Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Powiatu Bytowskiego koncentruje się głównie na handlu, budownictwie, przetwórstwie przemysłowym i rolnictwie.

Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Powiatu Bytowskiego w 2012 r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca

O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Ochrona zdrowia

W każdej gminie Powiatu Bytowskiego zapewniony jest dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. Łącznie funkcjonuje 20 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i 35 praktyk lekarskich – najwięcej z nich znajduje się w Miastku i Bytowie.

Na terenie Powiatu działalność prowadzi także 5 zakładów lecznictwa zamkniętego:

- „Teen Challenge” Chrześcijański Ośrodek dla Osób Uzależnionych w Broczynie,
- Szpital Powiatu Bytowskiego SP. z o.o. w Bytowie,
- Szpital Miejski w Miastku Sp z o.o. z siedzibą w Miastku,
- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Meden Agen” w Miastku,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego „Meden Agen” w Bytowie,
- Poradnia Leczenia Uzależnień „Meden Agen” w Bytowie,
- Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Bytowie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Długoterminowej w Miastku,
- NZOZ „HOMO-LIBER” w Żukówku.

Zakłady te prowadzą działalność rehabilitacyjną i psychiatryczną oraz opiekę długoterminową. Dwa z nich prowadzi także działalność w zakresie terapii.

Usługi ambulatoryjne w zakresie rehabilitacji medycznej udzielane są w gminach: Lipnica, Czarna Dąbrówka, Studzienice, Miastko, Bytowie.

3.1.5. Edukacja

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonują następujące **publiczne placówki edukacyjne**:

- dla których organem prowadzącym są gminy Powiatu:
 - przedszkola,
 - szkoły podstawowe,
 - gimnazja,
- dla których organem prowadzącym jest Powiat:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Bytowie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Bytowie,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Miastku,
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy,
- Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej w Bytowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bytowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tursku.

Na terenie Powiatu działają również **niepubliczne placówki edukacyjne**, tj.:

- Prywatne Centrum Edukacyjne MARMOŁOWSKI s.c.,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Słupsku Szkoła Niepubliczna w Miastku,
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Bytowie,
- Ośrodek Kształcenia Praktycznego „Wójtowicz” w Miastku,
- Prywatny Ośrodek Nauki w Bytowie,
- Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego,
- Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego,
- LINGUA Szkoła Języków Obcych Anna Kalka,
- Centrum Szkoleń Specjalistycznych „LEŚNIK”.

3.1.6. Kultura i sport

Działalność kulturalna na terenie Powiatu Bytowskiego realizowana jest przez:

- gminne ośrodki i centra kultury zlokalizowane na terenie gmin Powiatu - ośrodki kultury realizują zadania z zakresu edukacji i upowszechniania kultury oraz organizacji życia kulturalnego danej gminy (m.in. przygotowują społeczność lokalną do uczestnictwa w kulturze, organizują imprezy kulturalne, rozrywkowe i edukacyjne, prowadzą koła zainteresowań a niekiedy nawet świetlice wiejskie),
- biblioteki funkcjonujące na terenie każdej gminy Powiatu,
- muzea (zlokalizowane w gminach: Bytów, Czarna Dąbrówka).

Na terenie Powiatu działa także **Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Miastku** – placówka publiczna, oświatowo-wychowawcza, która realizuje zadania edukacyjne, wychowawcze, kulturalne, profilaktyczne, opiekuńcze, prozdrowotne, sportowe. Celem placówki jest rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i umiejętności w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Zajęcia odbywają się w ramach 3 pracowni:

- taneczno-muzycznej,
- teatralno-plastycznej,

- naukowo-techniczno-sportowej.

Na terenie Powiatu Bytowskiego działalność prowadzi także **Bytowskie Centrum Kultury w Bytowie**. Prowadzi ono zajęcia w ramach sekcji: muzycznej, teatralnej, plastycznej, tanecznej, wokalne i literackiej. Działa tu m.in. Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Dziecięcy Zespół Taneczny MIX, Trio Wokalne BCK oraz Klub Recytatorski. Członkowie klubu zajmują czołowe miejsca w przeglądach recytatorskich. Członkowie klubu stanowią czołówkę w interpretacji prozy i poezji kaszubskiej. Bytowskie Centrum Kultury organizuje wiele przeglądów, imprez teatralnych i estradowych, jest współorganizatorem większości imprez w mieście; a także przy współpracy z Akademią Muzyczną w Gdańsku i Muzeum Zachodnio-Kaszubskim w Bytowie, organizuje tradycyjne wtorkowe koncerty kameralne na zamku. Przy Bytowskim Centrum Kultury od 1946 roku działa Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca Bytów. Zespół prezentuje oryginalne tańce kaszubskie, jak również programy ogólnopolskie. Promował Ziemię Bytowską w Archangielsku (Rosja), Turynie (Włochy), wielokrotnie w Niemczech, Holandii, Ukrainie i Litwie. Zespół daje średnio 60 koncertów rocznie, szczególnie w czasie sezonu turystycznego.

Na terenie każdej z gmin Powiatu działa również wiele **organizacji i stowarzyszeń**, których działalność koncentruje się m.in. na organizacji życia kulturalnego lokalnej społeczności oraz organizacji imprez kulturalno-rozrywkowych. Na terenie Powiatu Bytowskiego działają dwie organizacje partnerskie:

- Fundacja „Partnerstwo Dorzecze Słupi”, do którego należy 7 gmin: Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka, Kołczygłowy, Parchowo, Studzienice, i Tuchomie,
- Fundacja LGD „Wrzeciono”, skupia dwie gminy: Miastko i Trzebielino.

Powiat Bytowski współpracuje także bezpośrednio z partnerami zagranicznymi, tj.:

- od roku 2001 z powiatem Schmalkalden – Meiningen (Niemcy). Celem partnerskich stosunków jest aktywizacja oraz wsparcie gospodarczych i kulturalnych inicjatyw z dalszym rozwojem, jak również wzbogacenie społecznego życia mieszkańców obu powiatów. Współpraca zmierza do rozwoju w następujących dziedzinach: polityka komunalna, komunalny rozwój gospodarczy oraz turystyka, kultura i sport, edukacja i praca młodzieżowa, ochrona środowiska;
- od 2006 roku z powiatem Rugia (Niemcy). Celem współpracy jest aktywizacja oraz wsparcie gospodarczych i kulturalnych inicjatyw oraz wzbogacenie życia społecznego mieszkańców obu powiatów. Współpraca ma zmierzać do rozwoju w następujących dziedzinach: polityka komunalna, rozwój gospodarczy i turystyka, kultura i sport, edukacja i praca młodzieżowa, ochrona środowiska, służba zdrowia;

- od 2010 roku z Rejonem Horochowskim (Ukraina) w zakresie: turystyki, agroturystyki, rozwoju gospodarczego i kontaktów handlowych, ochrony i wykorzystania środowiska przyrodniczego, współpracy podmiotów i instytucji oświaty, kultury, sportu i nauki, integracji społecznej i ochrony zdrowia, rolnictwa oraz udzielania pomocy i wymiany doświadczeń w sferze decentralizacji kompetencji państwa i reform działań lokalnych oraz stworzenia struktur samorządowości.

3.1.7. Organy i instytucje wsparcia społecznego na terenie Powiatu

Bytowskiego

Na terenie Powiatu Bytowskiego działają jednostki pomocy społecznej zarówno szczebla powiatowego, jak i gminnego (m.in. gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej), co wpływa na zakres świadczonej pomocy.

W Powiecie Bytowskim funkcjonują następujące organy wsparcia społecznego:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bytowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Parchowie,
- 2 Środowiskowe Domy Samopomocy: w Miastku i Bytowie,
- 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego: Dom dla Dzieci w Tuchomiu, Dom dla Dzieci w Rzepnicy, Dom dla Dzieci w Gostkowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie,
- Centrum Integracji Społecznej w Bytowie i Miastku,
- Poradnia psychologiczno – pedagogiczna w Bytowie i Miastku,
- Świetlice opiekuńczo – specjalistyczne w Bytowie, Gostkowie i Niezabyszewie,
- Zakład Opiekuńczo Leczniczy w Bytowie,
- Ośrodki pomocy społecznej,
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

W ramach swoich kompetencji placówki zabezpieczają potrzeby osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci, rodzin zarówno biologicznych jak i działających w ramach pieczy zastępczej. Istotne jest dbanie o środowisko lokalne, by zapobiegać rozpadowi więzi rodzinnych, czy też wykluczeniu społecznemu członków społeczności lokalnej.

PCPR

Na terenie Powiatu Bytowskiego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Struktura organizacyjna PCPR w Bytowie, zakres działania poszczególnych komórek organizacyjnych Centrum reguluje Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie

uchwalony przez Radę Powiatu Bytowskiego Uchwałą Nr XIV/112/2012 z dnia 22.03.2012 r. oraz Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie uchwalony Uchwałą Zarządu Powiatu Bytowskiego Nr 67/197/2011.

PCPR realizujące zadania zlecone i własne z obszaru pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych należące do powiatu. Szczegółowy zakres zadań z zakresu pomocy społecznej określa art. 19 ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn.zm.):

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;

- 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy także:

- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Ponadto, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie realizuje zadania przewidziane w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane na podstawie art. 35 a niniejszej ustawy obejmują m.in.:

- 1) opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt. 1,
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt. 1 oraz rocznej informacji z ich realizacji,
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,

- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,
- 7) dofinansowanie: uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

PCPR w Bytowie sprawuje nadzór nad działalnością domu pomocy społecznej i warsztatów terapii zajęciowej funkcjonującymi na terenie Powiatu.

Podstawą działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest statut uchwalony przez Radę Powiatu i regulamin organizacyjny przyjęty uchwałą Zarządu Powiatu.

W skład PCPR w Bytowie wchodzi następujące stanowiska pracy:

- dyrektor PCPR,
- główna księgowa,
- księgowa,
- kierownik działu pieczy zastępczej i realizacji świadczeń,
- sekretarz powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności,
- koordynator projektu,
- pracownik socjalny doradca ds. osób niepełnosprawnych,
- psycholog,
- specjalista pracy socjalnej,
- specjalista pracy z rodziną,
- aspirant pracy socjalnej,
- koordynator pieczy zastępczej,
- członek powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności,
- podinspektor ds. administracyjno – kadrowych,
- podinspektor ds. świadczeń socjalnych,
- podinspektor ds. obsługi zadań PFRON
- referent,
- referent ds. obsługi zadań PFRON,
- referent ds. obsługi zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności

- pomoc biurowa
- sprzątaczką.

Obecnie w jednostce zatrudnionych jest 23 pracowników. Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie posiadają kwalifikacje wymagane obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Wszyscy pracownicy zatrudnieni na stanowiskach merytorycznych posiadają wyższe wykształcenie (w tym: wykształcenie wyższe pedagogiczne, wyższe pedagogika resocjalizacyjna, komunikacja społeczna, wyższe administracja, wyższe praca socjalna, wyższe zarządzanie i marketing, wyższe ekonomiczne, wyższe psychologia), a także: studia licencjackie specjalność praca socjalna oraz pedagogika, średnie ogólnokształcące, podstawowe. Pracownicy stale podnoszą swą wiedzę i wzbogacają swój warsztat pracy. Świadczy o tym ich aktywny udział w specjalistycznych kursach, szkoleniach i studiach podyplomowych.

Powiat Bytowski nie dysponuje zasobem w postaci Ośrodka Interwencji Kryzysowej. PCPR w Bytowie świadczy pomoc osobom znajdującym się w kryzysie. W strukturach PCPR wyodrębniony jest **Punkt Interwencji Kryzysowej** podległy Dyrektorowi PCPR, który pomaga mieszkańcom Powiatu przezwyciężyć trudne sytuacje życiowe poprzez udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej oraz doradztwa pedagogicznego m.in. w następujących sytuacjach: przemocy w rodzinie, rozwodu, kryzysów w związkach, napadu, gwałtu, wypadków komunikacyjnych, katastrof, pożarów utraty osobistej czy też kryzysów uzależnień.

W 2013 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zwiększył się dostęp do specjalistycznego poradnictwa, ze względu na zwiększenie ilości godzin przyjęć przez zatrudnionego psychologa, który świadczy pomoc psychologiczną przez 5 dni w tygodniu w godzinach urzędowania Centrum. PCPR w Bytowie zatrudnia łącznie 2 psychologów i 1 radcę prawnego, którzy udzielają pomocy i wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego osobom i rodzinom zgłaszającym się różnego rodzaju trudnościami, oraz znajdującym się w kryzysie.

W 2012 roku zatrudnieni psycholodzy udzielili 340 porad na rzecz 234 osób. Do najczęstszych powodów zgłaszania się po pomoc psychologiczną należały: problemy małżeńskie, wychowawcze, sytuacyjne, przemoc domowa, uzależnienia, mobbing, stany depresyjne, kryzysy sytuacyjne. Radca prawny udzielił 149 porad prawnych, w tym 10 na rzecz rodzin zastępczych, 14 w stosunku do rodzin znajdujących się w kryzysie, w ramach interwencji kryzysowej. Znaczna większość spraw – 90% dotyczyła prawa rodzinnego, alimentów, rozwodów.

PCPR w Bytowie realizuje wiele projektów przy współudziale dofinansowania zewnętrznego:

- W okresie od marca do kwietnia 2010 roku PCPR zrealizował projekt konkursowy dofinansowany w kwocie 49 990 zł z UE w ramach EFS (działanie 7.3), który dotyczył podniesienia liczby rodzin zastępczych w Powiecie Bytowskim –w ramach projektu zostały utworzone 2 rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym 1 specjalistyczna i 1 wielodzietna.
- Od czerwca do grudnia 2011 roku realizowany był projekt STONOGA finansowany przez MPiPS w ramach celu: Wsparcie i integracja istniejących niespokrewnionych rodzin zastępczych w zakresie: zorganizowanie dla 23 rodzin zastępczych (około 100 osób) 3 dniowego wyjazdu integracyjno-szkoleniowego, wyposażenie rodzin zastępczych w nowe kwalifikacje i umiejętności, zabezpieczenie niepełnosprawnym dzieciom opieki wykwalifikowanych rodzin specjalistycznych, wsparcie nowo utworzonych rodzin w formie rzeczowej.
- Od kwietnia do grudnia 2012 roku zrealizowano 2 projekty z MPiPS:
 - „Zrozumieć siebie i dziecko” dla ok. 30 osób. Wartość projektu wyniosła 18 620 zł, a wnioskowana kwota 9 300 zł. Celem projektu było podniesienie kwalifikacji rodzin zastępczych m.in. w zakresie kompetencji rodzicielskich oraz przeszkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
 - „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” wartość projektu 43 185,30 zł, wnioskowana kwota 17 757,60 zł. Celem projektu było zwiększenie zatrudnienia koordynatorów w PCPR.
- Od 2008 roku do 31 maja 2014 roku PCPR w Bytowie realizuje projekt systemowy „Przestrzeń rozwoju” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków EFS w ramach PO KL 2007-2013. Projekt jest w szczególności skierowany do osób niepełnosprawnych i usamodzielniających się wychowanków z terenu powiatu bytowskiego. Celem głównym jest wzrost aktywności społeczno-zawodowej uczestników projektu, a także zwiększenie kompetencji w zakresie umiejętności wychowawczych i rodzinnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, itp. mających na celu podniesienie, zmianę i nabycie nowych kwalifikacji zawodowych, jak również społecznych. Do chwili obecnej w projekcie zakończyło udział 358 osób (219 kobiet i 139 mężczyzn). Uczestnikami projektu w roku 2014 jest 10 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Powiatu Bytowskiego, w tym: 7 osób niepełnosprawnych i 3 usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

POWIATOWY ZESPÓŁ DO SPRAW ORZĘKANIA O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W BYTOWIE

Z dniem 1 października 2011 r. powołany został **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Bytowie**, który działa przy PCPR w Bytowie i zajmuje się orzecznictwem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Zespół realizuje zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz.776 z późn. zm.) oraz w aktach wykonawczych. Do podstawowych zadań Zespołu należy:

- wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- wskazania do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ W BYTOWIE

Na terenie Powiatu działają także Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bytowie, które swoją działalność rozpoczęły z początkiem 2002 roku. Jest to placówka, która stwarza możliwości udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej dla 30 osób niepełnosprawnych z Powiatu Bytowskiego. Osoby niepełnosprawne kierowane są do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej na podstawie orzeczenia zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności. Terapia dla nich jest prowadzona w sześciu pracowniach pod kierunkiem terapeutów, psychologa i rehabilitanta:

- **pracownia gospodarstwa domowego** - uczestnicy zajmują się tu codziennym przygotowywaniem śniadania: nakrywają i podają do stołu, sprzątają po posiłkach. Biorą udział w opracowywaniu jadłospisu, poznają zasady racjonalnego żywienia, dostosowania potraw do okoliczności. Uczą się też obsługi dostępnych urządzeń kuchennych;
- **pracownia ogrodnicza i rękodzieła artystycznego** - najważniejszym zadaniem uczestników w tej pracowni jest pielęgnacja wszelkich roślin na terenie WTZ. Praca ich całkowicie uzależniona jest od pory roku: i tak wiosną zaczyna się sadzenie i pielęgnowanie kwiatów i warzyw w ogrodzie. Latem i jesienią - zbierane są plony. Natomiast okres zimowy, to czas gdzie uczestnicy głównie zajmują się roślinami pokojowymi. W wolnych chwilach też z wcześniej zebranych i ususzonych kwiatów, liści i gałązek tworzą kompozycje kwiatowe, obrazki, stroiki;
- **pracownia komputerowo-poligraficzna** - uczestnicy mają możliwość poznania obsługi sprzętu komputerowego i biurowego. Przepisują teksty, tworzą druki na potrzeby warsztatu, skanują, bindują, laminują, fotografują, projektują okolicznościowe dyplomy, zaproszenia, karty świąteczne, wizytówki, prowadzą kronikę warsztatową;

- **pracownia plastyczna** - uczestnicy rozwijają tutaj swoje zdolności plastyczne. Zapoznają się z podstawowymi technikami - malarstwem, rysunkiem, tworzą także prace przestrzenne z plasteliny, modeliny, kolorowego papieru;
- **pracownia stolarska** - uczestnicy w tej pracowni zapoznają się z obróbką drewna, uczą się wycinania w drewnie, piłowania, szlifowania powierzchni, lakierowania, wbijania gwoździ. Wykonują ramki do obrazów, kompozycje ścienne i stojące z elementami drewna i styropianu oraz wyroby na użytek warsztatu;
- **pracownia tkacko-dziewiarska** - uczestnicy wykonują tu prace tkackie - gobeliny, wyroby ze sznurka, a także różne barwne kompozycje ścienne z wełny, skrawków materiału. Uczą się podstaw szycia, haftowania, szydełkowania. Dla urozmaicenia zajęć tworzą również okolicznościowe stroiki, maskotki.

Każda z sześciu pracowni usprawnia uczestników w innej dziedzinie. Program terapii w pracowniach jest dostosowany do psychofizycznych możliwości uczestnika. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi 35 godzin tygodniowo i 7 godzin dziennie (uczestników do placówki przywozi i odwozi samochód wynajmowany przez WTZ - przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych).

Poza zajęciami przewidzianymi w poszczególnych pracowniach, każdy z uczestników ćwiczy na sali rehabilitacyjnej oraz ma zapewnione wsparcie psychologiczne.

Celem działania Warsztatu jest rehabilitacja, zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Realizacja przez warsztat powyższego celu, odbywa się poprzez:

- ogólne usprawnianie,
- rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez: rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej,
- rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej,
- rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy,
- rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

Pracownikami warsztatu są: kierownik warsztatu, instruktorzy terapii zajęciowej, rehabilitant, psycholog, księgowa.

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W PARCHOWIE

Jednym z zadań z zakresu pomocy społecznej jest organizowanie i zapewnienie usług w domach pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Parchowie. Jest to placówka dla dzieci i młodzieży żeńskiej niepełnosprawnej intelektualnie, dysponuje 70 miejscami, prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Samarytanek. Dom zapewnia całodobową opiekę medyczno - pielęgniarскую, wyżywienie i zakwaterowanie, usługi opiekuńcze, socjalne, rehabilitacyjne i religijne zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej, a w szczególności:

- w zakresie potrzeb bytowych, zapewnia:
 - miejsce zamieszkania,
 - wyżywienie, w tym również dietetyczne zgodnie ze wskazaniami lekarza,
 - obuwie i odzież,
 - utrzymanie czystości;
- opiekuńcze, polegające na:
 - udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
 - pielęgnacji,
 - niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych,
- wspomagające, polegające na:
 - umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,
 - podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców,
 - umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych,
 - zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców,
 - stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i środowiskiem,
 - działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca w miarę jego możliwości.

W 2012 roku w Domu Pomocy Społecznej w Parchowie zatrudnionych było 48 osób, w tym: 1 pracownik socjalny, 1 instruktor terapii zajęciowej, 2 pielęgniarki, 7 opiekunek, 21 pokojowych, 1 fizjoterapeuta, 1 kierowca, 1 pracownik gospodarczy, 1 siostra dyrektor, 1 główna księgowa, 1 szef kuchni, 1 kucharka, 3 referentów, 2 kapelanów, 1 księgowa, 1 magazynier, 2 pomoce kuchenne.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku w placówce przebywało 71 osób.

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY: W MIASTKU I BYTOWIE

Środowiskowe Domy Samopomocy w Miastku i w Bytowie przeznaczone są dla osób niepełnosprawnych, które nie mają we własnych domach należytej opieki specjalistycznej. W Środowiskowym domu, osoby te codziennie przez osiem godzin mogą korzystać z pomocy terapeutów, fizjoterapeutów i psychologów.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie i Środowiskowy Dom Samopomocy w Miastku są prowadzone przez Fundację „Sprawni Inaczej” w Kościerzynie.

Terenem działania Środowiskowego Domu Samopomocy w Miastku jest Gmina Miastko, natomiast Środowiskowego Domu Samopomocy w Bytowie – Miasto i Gmina Bytów. W przypadku posiadania wolnych miejsc dopuszcza się możliwość przyjmowania do Środowiskowego Domu Samopomocy uczestników spoza terenu każdej z gmin.

W zajęciach terapeutycznych prowadzonych w miasteczkiej placówce uczestniczy 30 osób, a w placówce bytowskiej - 40 osób niepełnosprawnych.

Zadaniem Środowiskowego Domu Samopomocy jest:

- a) Świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychofizycznymi, w tym upośledzonych umysłowo, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione, przez:
 - stworzenie odpowiednich warunków do wielogodzinnego w nim przebywania;
 - zapewnienie wyżywienia w postaci przynajmniej jednego ciepłego posiłku dziennie;
 - naukę samodzielności w zakresie podstawowych czynności samoobsługowych;
 - prowadzenie terapii zajęciowej z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości poszczególnych uczestników;
 - prowadzenie rehabilitacji ruchowej.
- b) Umożliwienie uczestnikom korzystania ze wszystkich możliwości, które mogą zaistnieć w środowisku lokalnym i przyczynić się do zapewnienia im godziwego miejsca w społeczności, z której się wywodzą, przez m.in. :
 - umożliwienie uczestnictwa w imprezach integracyjnych organizowanych przez różne placówki i instytucje (szkoły, Ośrodki Pomocy Społecznej, Ośrodki Kultury i inne) działające na terenie zamieszkania podopiecznych.
 - organizowanie wystaw prezentujących wytwory uczestników.
- c) Organizowanie turnusów rehabilitacyjnych lub innych form specjalistycznego wypoczynku poza miejscem zamieszkania podopiecznych.
- d) Zapewnienie specjalistycznej pomocy rodzinom uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy, przez:
 - organizowanie dla rodziców specjalistycznych szkoleń;

- umożliwienie kontaktu z lekarzem specjalistą, psychologiem i pedagogiem;
 - udzielenie porad prawnych związanych z przepisami dotyczącymi praw osób niepełnosprawnych.
- e) Organizowanie i udzielenie innych form pomocy stosownie do potrzeb uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy.

POWIATOWY URZĄD PRACY

Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie realizuje zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Do jego zadań w szczególności należy:

- 1) Opracowywanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.
- 2) Pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy.
- 3) Udzielenie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe.
- 4) Rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 5) Inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy.
- 6) Inicjowanie i wspieranie tworzenia klubów pracy.
- 7) Inicjowanie, organizowanie i finansowanie projektów lokalnych i innych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych.
- 8) Opracowanie analiz i sprawozdań, w tym monitoringu zawodów deficytowych, nadwyżkowych oraz dokonanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia.
- 9) Inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązywanie przedsięwzięć lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy.
- 10) Współdziałanie z powiatowymi radami zatrudnienia.
- 11) Współpraca z gminami w zakresie ofert pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, organizowanie robot publicznych oraz zatrudnienia socjalnego.
- 12) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków.
- 13) Wydawanie decyzji.
- 14) Realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.
- 15) Realizowanie zadań z zakresu udziału w sieci EURES.

- 16) Badanie i analizowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca.
- 17) Organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników powiatowego urzędu pracy.

Działaniami PUP w Bytowie organizowanymi w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych z terenu Powiatu Bytowskiego, są m.in.:

- **prace społecznie użyteczne**, które skierowane są do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Bezrobotny jest kierowany do prac społecznie użytecznych na skutek skierowania przez starostę;
- **staże**, które umożliwiają nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Proponowany okres stażu nie może być krótszy niż 3 miesiące i jednocześnie nie dłuższy niż 12 miesięcy;
- **szkolenia** dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy zgodnie z planem szkoleń na dany rok kalendarzowy. Starosta inicjuje, organizuje i finansuje ze środków Funduszu Pracy szkolenia bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji, zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia. Szkolenie może trwać do 6 miesięcy, a w sytuacjach uzasadnionych programem szkolenia w danym zawodzie nie dłużej niż 12 miesięcy,
- **jednorazowe środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej**,
- **Klub Pracy**, który prowadzi szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy oraz zajęcia aktywizacyjne, realizowane w formie warsztatowej.

CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W BYTOWIE

Podstawą prawną umożliwiającą funkcjonowanie CIS jest ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.).

Centrum integracji społecznej, realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;

4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Uczestnictwo w CIS trwa do 11 miesięcy (w uzasadnionych przypadkach kierownik CIS może przedłużyć czas uczestnictwa o kolejne 6 miesięcy). W tym czasie uczestników obejmuje tzw. zatrudnienie socjalne, którego podstawą jest Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego. Program określa zasady uczestnictwa w Centrum, obowiązki uczestnika oraz CIS, formy i zakres reintegracji zawodowej i społecznej, wreszcie osoby odpowiedzialne za realizację programu.

Najważniejszym zyskiem powstałym przez uczestnictwo jest możliwość powrotu na rynek pracy na zasadach tzw. zatrudnienia wspieranego. Po zakończeniu uczestnictwa w CIS, powiatowy urząd pracy kieruje uczestnika do pracy u pracodawcy lub w CIS; uczestnik może też założyć własną działalność gospodarczą bądź spółdzielnię socjalną. Pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia skierowanego pracownika przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy. W zamian otrzymuje ze środków funduszu pracy częściową refundację wynagrodzeń.

Centrum Integracji Społecznej w Bytowie rozpoczyna już 3 projekt dotyczący przywracania bezrobotnych do pracy. W ośrodkach pomocy społecznej na terenie Powiatu Bytowskiego będą odbywały się spotkania rekrutacyjne osób, które chcą przystąpić do tego programu. W ramach reintegracji społecznej przewidziano zajęcia i warsztaty: pierwsza pomoc, szkolenie BHP i przeciwpożarowe, zajęcia psychoedukacyjne, warsztaty motywacyjne, edukacja ekologiczna i zdrowotna, wizaż i stylizacja, warsztaty umiejętności społecznych, zarządzanie budżetem domowym. Natomiast w ramach reintegracji zawodowej przewidziano następujące kursy: obsługi komputera i internetu, szkolenie ABC księgowości, kurs zawodowy dobierany zgodnie z predyspozycjami uczestników.

CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W MIASTKU

Centrum Integracji Społecznej w Miastku powołane zostało do realizacji zadań mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Osobami, które mogą zostać uczestnikami Centrum Integracji Społecznej w Miastku są osoby, które:

- są bezrobotne i zarejestrowane w urzędzie pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy;
- są uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających i zakończyły program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej;

- są chore psychicznie;
- są bezdomne i realizują indywidualny program wychodzenia z bezdomności;
- zostały zwolnione z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem;
- uchodźcy realizujący indywidualny program Integracji.

W myśl ustawy są to osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Zgodnie z Ustawą, CIS w Miastku realizuje program reintegracji zawodowej i społecznej poprzez:

- kształcenie umiejętności pozwalających w pełnieniu ról społecznych;
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

W listopadzie 2013 r. CIS w Miastku zakończył tegoroczną edycję szkoleń zawodowych w ramach CIS. Wzięło w niej udział 10 osób, z czego certyfikat ukończenia otrzymało 9 uczestników.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonują 2 **poradnie psychologiczno-pedagogiczne**:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miastku.

Celem Poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Poradnia udziela pomocy również rodzicom i nauczycielom w sprawach związanych z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Do zadań Poradni należy:

- 1) diagnozowanie dzieci i młodzieży;
- 2) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 3) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;

- 4) organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej:

- rodzicom dzieci w wieku 0-3 lat, pozostających w domach rodzinnych oraz dzieciom w wieku 3-5 lat nie uczęszczającym do przedszkola,
- w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci przedszkolnych w wieku 3-6 lat,
- uczniom szkół w przezwyciężaniu trudności szkolnych i wychowawczych,
- nauczycielom, którzy w szkole zajmują się udzielaniem pomocy uczniom mającym szczególne trudności w nauce,
- młodzieży w dokonywaniu trafnego wyboru dalszego kierunku kształcenia, zawodu i zdobycia umiejętności pozyskiwania pracy,
- rodzinie dysfunkcyjnej (alkoholizm, przemoc, z problemami w wypełnianiu funkcji społecznej),
- w zapobieganiu patologii społecznej, resocjalizacji dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej,
- dzieciom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.

Poradnia realizuje swoje zadania w szczególności przez: diagnozę, terapię, konsultację, psychoedukację, doradztwo, działalność profilaktyczną, działalność informacyjną.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej działa zespół orzekający, który wydaje orzeczenia i opinie o:

- potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

Poradnia obejmuje swoją działalnością wszystkie placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze z terenu poszczególnych gmin: Bytów, Borzytuchom, Czarna Dąbrówka, Parchowo, Studzienice, Tuchomie, Lipnica.

Terenem działania **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku** jest: Miasto i Gmina Miastko, Gmina Kołczygłowy, z Gminy Lipnica - Brzeźno Szlacheckie, Borowy Młyn, Gmina Trzebielino, z Gminy Tuchomie - Kramarzyny, Trzebiatkowa.

Korzystanie z usług Poradni jest dobrowolne i bezpłatne. Z pomocy można korzystać w sprawach dzieci w wieku od urodzenia zamieszkujących teren działania Poradni oraz w sprawach dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół znajdujących się na w/w terenie niezależnie od ich miejsca zamieszkania. Wystarczy złożyć wniosek w sekretariacie Poradni lub za pośrednictwem szkoły bądź przedszkola, do którego uczęszcza dziecko.

Szczegółowy zakres oferty Poradni w Miastku przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Oferta Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku

Dla dzieci i młodzieży:	Dla rodziców:	Dla nauczycieli:
- badania diagnostyczne dzieci i młodzieży z dysfunkcjami rozwojowymi, - wczesna diagnoza zaburzeń rozwoju u małych dzieci i niemowląt, - ocena stopnia dojrzałości szkolnej, - indywidualna i grupowa terapia pedagogiczna dla dzieci i młodzieży, - zajęcia grupowe ogólnorozwojowe dla dzieci 5- i 6-letnich, - opieka nad dzieckiem niepełnosprawnym, - konsultacje dla dzieci i młodzieży z dysfunkcjami funkcji percepcyjno-motorycznych, - obserwacje kliniczne pod kątem zaburzeń integracji sensorycznej, - terapia zaburzeń integracji sensorycznej, - diagnoza i terapia Biofeedback, - pomoc psychologiczna, - opieka logopedyczna, - badania przesiewowe wzroku, słuchu dla dzieci od 6 r.ż., - badania predyspozycji zawodowych uczniów mających trudności w zaplanowaniu drogi edukacyjnej i zawodowej, - ukierunkowanie drogi edukacyjnej i zawodowej uczniów z problemami zdrowotnymi, - zajęcia warsztatowe wspomagające uczniów w świadomym planowaniu własnej kariery zawodowej, - udostępnienie informacji o zawodach i możliwościach kształcenia.	- porady dotyczące pracy z dzieckiem z różnymi dysfunkcjami i na różnych etapach rozwojowych, - pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, - „Szkoła dla Rodziców” - trening umiejętności wychowawczych.	- konsultacje w sprawie udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla uczniów z trudnościami w uczeniu się, - udostępnianie informacji o zawodach i możliwościach kształcenia, - szkolenia z zakresu prowadzenia orientacji zawodowej wśród uczniów, - pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych, - szkolenia Rad Pedagogicznych z zakresu tematyki dydaktycznej i wychowawczej, - „grupa wsparcia” dla pedagogów i psychologów szkolnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.poradnia.miastko.com.pl/>

ŚWIETLICE OPIEKUŃCZO – SPECJALISTYCZNE

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonują trzy świetlice opiekuńczo – specjalistyczne. Obecnie prowadzone są przez Stowarzyszenie „Pomóż Mi” w Bytowie, Gostkowie oraz Niezabyszewie. W zajęciach uczestniczą uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywają się 5 razy w tygodniu w Bytowie, a 3 razy w tygodniu w Gostkowie i Niezabyszewie. Łącznie w zajęciach uczestniczy 70 dzieci, w tym w Bytowie 30 osób, a w Gostkowie i Niezabyszewie po 20 osób.

Celem funkcjonowania świetlic jest zapewnienie kompleksowej pomocy dzieciom i młodzieży, wspieranie ich prawidłowego rozwoju emocjonalnego, kształtowanie pozytywnych postaw i wartości oraz umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie, a także stworzenia atmosfery bezpieczeństwa i wsparcia dla podopiecznych. Zajęcia na świetlicy mają uczyć wzajemnej akceptacji i kształtowania postaw sprzyjających zdrowemu stylowi życia. Wychowawcy zwracają uwagę na prawidłową realizację obowiązku szkolnego, by zapewnić powodzenie w szkole, a także rozwój upodobań i zainteresowań podopiecznych. W świetlicy prowadzona jest również terapia logopedyczna, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień, a także uwielbiane przez dzieci zajęcia kulinarne i plastyczne. Świetlice są miejscem gdzie w atmosferze ciepła, szacunku, zrozumienia, bezpieczeństwa, akceptacji, pomocy i wsparcia realizowany jest rozwój intelektualno – moralno – społeczny.

OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE POWIATU

Istniejącą sieć jednostek pomocy społecznej w Powiecie Bytowskim tworzą w przeważającej części jednostki organizacyjne gmin wchodzących w skład Powiatu, którymi są ośrodki pomocy społecznej. Oferują one zarówno liczne świadczenia pieniężne, jak również rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są, jeżeli dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej. Pomoc niefinansowa obejmuje głównie pracę socjalną oraz usługi opiekuńcze i pracę asystenta rodziny realizowane w miejscu zamieszkania potrzebującego pomocy.

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonuje 10 ośrodków pomocy społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miastku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołczygłowach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Studzienicach,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchomiu.

W Powiecie Bytowskim w 2013 roku najczęstszymi powodami przyznania wsparcia w ośrodkach pomocy społecznej świadczących usługi na terenie Powiatu były: ubóstwo (25,6% wszystkich beneficjentów), bezrobocie (24,6% beneficjentów), niepełnosprawność (15,2% beneficjentów pomocy społecznej) oraz długotrwała choroba (14,7% beneficjentów).

Analizując dane zawarte w tabeli 9 wynika, że liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2010 - 2013:

- wzrosła z tytułu: ubóstwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczych, alkoholizmu, narkomanii, przystosowania do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, przemocy w rodzinie,
- zmniejszyła się z tytułu ochrony macierzyństwa.

Tabela 9. Powody przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego [liczba rodzin]

Wyszczególnienie			Gminy Powiatu Bytowskiego										RAZEM:	
			Miasto i Gmina Bytów	Miasto i Gmina Miastko	Gmina Borzytuchom	Gmina Czarna Dąbrówka	Gmina Kołczygłowy	Gmina Lipnica	Gmina Parchowo	Gmina Studzienice	Gmina Trzebielino	Gmina Tuchomie	liczba rodzin	udział %
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu:	ubóstwo	2010	483	848	110	26	135	124	136	71	14	154	2 101	25,8%
		2013	547	853	103	5	124	123	119	94	23	144	2 135	25,5%
	bezdomność	2010	42	34	3	5	0	0	1	1	3	6	95	1,2%
		2013	43	38	5	7	0	0	1	3	3	4	104	1,2%
	ochrona macierzyństwa	2010	61	57	6	89	19	33	26	54	51	39	435	5,3%
		2013	35	74	7	13	14	33	18	42	39	29	304	3,6%
	bezrobocie	2010	433	763	93	124	120	56	70	56	183	124	2 022	24,8%
		2013	466	732	93	171	113	73	53	65	185	107	2 058	24,6%
	niepełnosprawność	2010	278	389	72	78	72	53	53	50	92	61	1 198	14,7%
		2013	320	412	61	113	70	63	38	49	79	67	1 272	15,2%
	długotrwała choroba	2010	361	270	124	61	18	79	3	48	95	58	1 117	13,7%
		2013	409	302	98	104	35	77	1	57	75	71	1 229	14,7%
	bezzadność w sprawach opiekuńczych	2010	41	277	38	58	53	57	76	9	50	60	719	8,8%
		2013	70	265	51	149	15	50	79	5	46	34	764	9,1%
	alkoholizm	2010	111	138	22	22	3	16	9	9	14	10	354	4,3%
		2013	115	161	13	23	2	11	9	7	16	14	371	4,4%
	narkomania	2010	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0,0%
		2013	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	5	0,1%
	przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2010	19	17	3	2	2	0	4	0	0	0	47	0,6%
		2013	16	22	5	6	1	0	2	0	5	0	57	0,7%
	przemoc w rodzinie	2010	17	8	1	1	0	3	0	1	2	2	35	0,4%
		2013	7	27	7	5	0	5	2	2	1	1	57	0,7%
	pozostałe	2010	8	2	3	0	0	0	0	0	3	0	16	0,2%
		2013	2	2	3	2	1	0	0	1	1	1	13	0,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z OPS z terenu Powiatu Bytowskiego

STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonuje również wiele stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, które realizują zadania z zakresu rozwiązywania problemów społecznych i zapobiegania szerzeniu się patologii społecznych.

Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe z Powiatu Bytowskiego zostały przedstawione w tabeli 10.

Tabela 10. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Powiatu Bytowskiego

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
1	Stowarzyszenie Integracji Młodzieży Polskiej Legitymacją Europejską "ASERT"	77-124 Parchowo, ul. Kartuska 19a	23 członków 50 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie; - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.
2	Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum nr 2 w Bytowie	77-100 Bytów ul. Gen. Władysława Sikorskiego 37	30 członków 35 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, promocja i ochrona wolontariatu, - Działalność charytatywna, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, - Ratownictwo i ochrona ludności, - Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
3	Klub Sportowy GKS Kołczygłowy	77-140 Kołczygłowy ul. Szkolna 1	30	- Upowszechnianie kultury fizycznej

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
4	Stowarzyszenie LOKO-MOTYWA	77-116 Czarna Dąbrówka ul. Gdańska 5	---	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, - promocja i organizacja wolontariatu, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, - Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości.
5	Miastecki Klub Tenisowy "PRINCE"	77-200 Miastko ul. Kazimierza Wielkiego 23	70 członków 10 wolontariuszy	Upowszechnianie kultury fizycznej
6	Miasteckie Stowarzyszenie Oświatowe	77-200 Miastko ul. Mickiewicza 2	65	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Upowszechnianie kultury fizycznej, - Działalność charytatywna, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
7	Stowarzyszenie "Nazaret" im św. Filipa Neri	77-100 Bytów, ul. Św. Filipa Neri 1	33 członków 20 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Działalność charytatywna, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównanie szans tych rodzin i osób, - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym.

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
8	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym "Pomóż mi"	77-100 Bytów, ul. Styp-Rekowski 5	59	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
9	Stowarzyszenie obrony praw bezrobotnych w Czarnej Dąbrowce	77-166 Czarna Dąbrowka, ul. Gdańska 5	50 członków 5 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Działalność charytatywna, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.
10	Stowarzyszenie rodziców "Strumień"	77-100 Bytów, ul. Miła 26	---	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, - Promocja i organizacja wolontariatu, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, ratownictwo i ochrona ludności, - Podtrzymywanie tradycji narodowych, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
11	Chrześcijańska Misja Społeczna „Teen Challenge”	77-200 Miastko, Broczyna 11	201 członków 91 wolontariuszy	- Ochrona i promocja zdrowia, Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Promocja zatrudniania i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.
12	Uczniowski Klub Sportowy "Tornado"	77-100 Bytów ul. Wybickiego 2	15	- Ochrona i promocja zdrowia, - Upowszechnianie kultury fizycznej.

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
13	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły "Zawsze Razem"	77-100 Bytów ul. Młyńska 11	33 członków 3 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, - Promocja i organizacja wolontariatu, - Działalność na rzecz mniejszości narodowych, - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami, - Działalność wspominająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
14	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Bytowie	77-100 Bytów ul. Zamkowa 2	226	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji.
15	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "TALEX - BORYSŁAW"	77-141 Borzytuchom ul. Szkolna 1	---	- Ochrona i promocja zdrowia, - Upowszechnianie kultury fizycznej
16	Miasteczkie Stowarzyszenie Dalekowschodnich Sztuk i Sportów Walki „IBUKI DOJO”	77-200 Miastko ul. Wrzosowa 1	25	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
17	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy	77-100 Bytów ul. Wojska Polskiego 12	313	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Ochrona i promocja zdrowia, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Promocja i organizacja wolontariatu, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
18	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Miastku	77-200 Miastko ul. Rybacka 14	41 członków 5 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, - Promocja i organizacja wolontariatu, - Działalność na rzecz mniejszości narodowych, - Działalność charytatywna, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, - Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, - Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, - Upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn.
19	Stowarzyszenie "JESTEŚMY"	77-100 Bytów ul. Szarych Szeregów 13	20	Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz zdrowotna osób niepełnosprawnych
20	Uczniowski Klub Sportowy "ALFA"	77-100 Bytów ul. Gdańska 57	30 członków 5 wolontariuszy	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
21	Stowarzyszenie na rzecz integracji osób upośledzonych ze środowiskiem lokalnym "RAZEM" w Tursku	Tursko 4 77-200 Miastko	---	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
22	Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Miastku	77-200 Miastko ul. Dworcowa 29	407 członków 10 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Ochrona i promocja zdrowia, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
23	Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski w Gdańsku Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Bytowie	77-100 Bytów ul. Miła 26	96	- Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.
24	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Bytowie	77-100 Bytów ul. Wojska Polskiego 12	90 członków 15 wolontariuszy	- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, - Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, - Działalność na rzecz mniejszości narodowych, - Działalność charytatywna, - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, - Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich.
25	Fundacja RADEMENES	ul. Pochyła, 77-100 Bytów	-	- Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób - Działalność charytatywna - Ochrona i promocja zdrowia - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych - Nauka, edukacja, oświata i wychowanie - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
26	Fundacja Rozwoju Lokalnego PARASOL	ul. Zamkowa 2, 77-100 Bytów	-	- Działalność na rzecz mniejszości narodowych - Ochrona i promocja zdrowia - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych - Działalność wspomagająca rozwój

L.p.	Pełna nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji	Liczba członków organizacji	Sfera działalności organizacji (podstawowa)
				gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - Nauka, edukacja, oświata i wychowanie - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji - Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu - Porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społecznościami - Promocja i organizacja wolontariatu
27	Stowarzyszenie Kobiet na Rzecz Kobiet i Rodziny	ul. Miła 26 77-100 Bytów	-	- Promocja praw kobiet do pełnienia funkcji kierowniczych w życiu gospodarczym, społecznym i publicznym; - Działania na rzecz równouprawnienia kobiet i mężczyzn; - Przeciwdziałanie przemocy domowej; - Inspirowanie działań służących tworzeniu nowych miejsc pracy; - Udzielanie pomocy kobietom niepełnosprawnym i szczególnie pokrzywdzonym przez los; - Promocja zdrowia; - Wolontariat
28	Stowarzyszenie Osób i Dzieci Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń”	ul. Konstytucji 3-go Maja 4, 77-200 Miastko	-	Działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych z resztą społeczeństwa

Źródło: Mapa aktywności organizacji pozarządowych, <http://www.powiatbytowski.pl/>

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Powiatu Bytowskiego

3.2.1. Bezrobocie

Na terenie Powiatu Bytowskiego liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 roku wynosiła 7 206 osób, z czego 56,7% stanowili mężczyźni. W porównaniu do roku 2008 bezrobocie na terenie Powiatu wzrosło o 26,5%. Ze względu na płeć, liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 39,3%, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 18,2%. Wynika z tego, że na terenie Powiatu Bytowskiego zjawisko bezrobocia w szybszym tempie dotyka kobiet niż mężczyzn. Może to wynikać m.in. z dotychczasowych stereotypów, zgodnie z którymi to kobieta powinna zajmować się domem a mężczyzna powinien zarabiać na utrzymanie rodziny, a także z trudności dla młodych matek, które chcą kontynuować pracę po urlopie wychowawczym lub dopiero rozpocząć pracę zarobkową.

Wzrost bezrobocia jest niepokojącym objawem, ponieważ wpływa na zwiększenie rozmiaru różnych patologii społecznych takich jak: agresja, przemoc domowa, uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przestępczość.

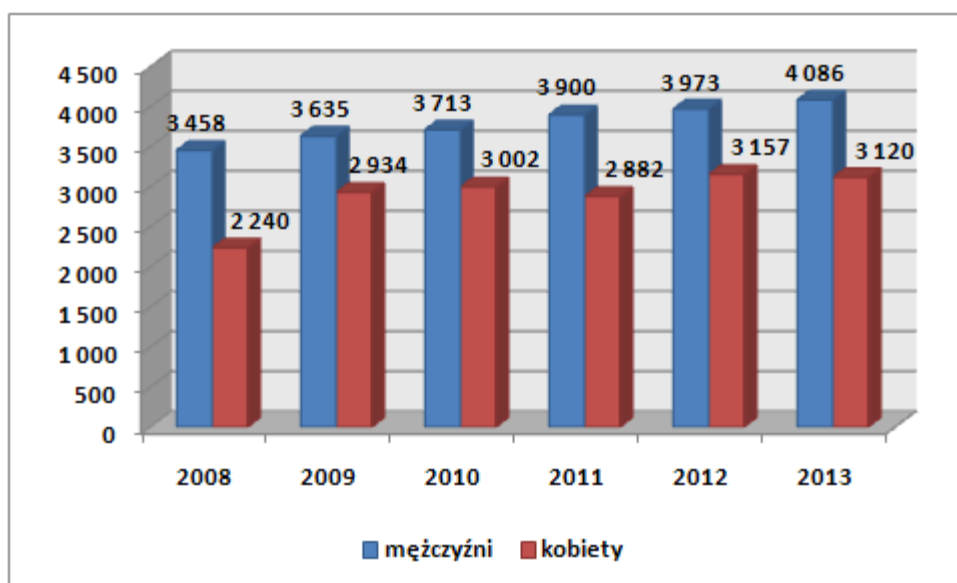
Tabela 11 prezentuje podstawowe dane związane z bezrobociem na terenie Powiatu Bytowskiego.

Tabela 11. Bezrobocie na terenie Powiatu Bytowskiego w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	5 698	6 569	6 715	6 782	7 130	7 206
mężczyźni	osoba	3 458	3 635	3 713	3 900	3 973	4 086
kobiety	osoba	2 240	2 934	3 002	2 882	3 157	3 120
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
Ogółem	%	11,7	13,4	13,2	13,4	14,1	b.d.
mężczyźni	%	8,8	11,4	11,1	10,7	11,7	b.d.
Kobiety	%	14,9	15,6	15,6	16,5	16,8	b.d.

Źródło: Dane GUS i PUP w Bytowie

Wykres 3. Bezrobotni na terenie Powiatu Bytowskiego wg płci w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i PUP w Bytowie

Tabela 12. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Powiatu Bytowskiego

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM	5 698	6 569	6 715	6 782	7 130	7 206
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	1 128	1 285	1 137	1 128	1 126	1 504
Liczba bezrobotnych absolwentów	222	303	452	436	404	374
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	184	225	236	252	301	275
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:						
- bezrobotni do 24 roku życia	1 321	1 579	1 681	1 669	1 721	1 589
- bezrobotni od 25 do 50 roku życia	3 179	3 660	3 757	3 693	3 947	4 091
- bezrobotni powyżej 50 roku życia	1 198	1 330	1 277	1 420	1 462	1 526
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:						
- bezrobotni do 1 miesiąca	759	703	677	528	615	678
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	3 145	4 061	4 340	3 876	3 877	3 585
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	926	1 164	1 082	1 516	1 400	1 505
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	868	641	616	862	1 238	1 438
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:						
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	1 890	2 090	2 107	2 060	2 090	2 131
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	1 899	2 310	2 304	2 286	2 503	2 494
- wykształcenie średnie ogólnokształcące	600	716	750	764	760	755
- wykształcenie policealne i średnie zawodowe	1 091	1 189	1 168	1 239	1 307	1 341
- wykształcenie wyższe	218	264	386	433	470	485

Źródło: Dane PUP w Bytowie

Analizując strukturę bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego (tabela 12), należy zauważyć, że w latach 2008-2013:

- wzrosła liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku o 33,3%,
- wzrosła liczba bezrobotnych absolwentów o 68,5%, którzy w 2013 roku stanowili 5,2% wszystkich bezrobotnych Powiatu Bytowskiego,
- wzrosła liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych o 49,5%,
- w całym analizowanym okresie bezrobotni w wieku od 25 do 50 roku życia stanowili najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych; liczba tych osób od roku 2008 wzrosła o 28,7%,
- biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, największy udział mają bezrobotni pozostający bez pracy od 1 do 12 miesięcy (w 2013 roku stanowili 49,8% wszystkich

bezrobotnych Powiatu), jednak w analizowanym okresie najbardziej wzrosła liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (wzrost o 65,7%),

- w porównaniu do 2008 roku zmniejszyła się grupa osób bezrobotnych do 1 miesiąca (spadek o 10,7%),
- biorąc pod uwagę wykształcenie, to najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (34,6% ogółu bezrobotnych Powiatu). W tej grupie na przestrzeni analizowanych lat wzrost bezrobocia wyniósł 31,3%. Był to zarazem największy wzrost bezrobotnych pod względem wykształcenia. Wzrosła również liczba bezrobotnych z pozostałymi poziomami wykształcenia.

Wysoki poziom bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego wynika przede wszystkim z typowo rolniczego charakteru gmin tworzących Powiat. Poza osobami zarejestrowanymi w PUP jest jeszcze grupa rolników, którzy nie są w stanie z dochodów uzyskiwanych we własnym gospodarstwie rolnym utrzymać rodziny i cierpią z powodu ubóstwa. W związku z tym, bezrobotni wykorzystują możliwość podjęcia pracy sezonowej i dorywczej, czego wynikiem jest wzrost liczby osób bezrobotnych w okresach jesienno-zimowych i spadek w okresach wiosennych. Ta sytuacja wynika, m.in. z rytmu prac sezonowych (np. w budownictwie) oraz migracji zarobkowych: krajowych i zagranicznych.

Przeciwdziałanie bezrobociu i przywrócenie na rynek pracy osób bezrobotnych, to działania nie tylko wobec bezrobotnych, ale także ich rodzin, również zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektem opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest postawiona diagnoza bieżącej sytuacji oraz opracowanie kierunków działań na rzecz promocji zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy.

Do usług i instrumentów rynku pracy świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie, które mają niwelować rozmiary bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego, należą:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- staże,
- szkolenia,
- środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- uczestnictwo w zajęciach Klubu Pracy,
- prace społecznie użyteczne,
- przygotowanie zawodowe dorosłych,
- dodatki aktywizacyjne,

- dofinansowanie studiów podyplomowych,
- pożyczka szkoleniowa,
- podjęcie dalszej nauki,
- refundacja kosztów opieki.

3.2.2. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. To z nią wiąże tzw. niepełnosprawność społeczną, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne to:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- bezrobocie,
- bariery architektoniczne i komunikacyjne,
- izolacja społeczna.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych należy:

1. Opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
4. Dofinansowanie:
 - 1) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - 2) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - 3) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - 4) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - 5) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane są przez **Dział Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie**

w Bytowie. Rehabilitacja społeczna, której głównym celem jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym realizowana jest przede wszystkim poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Mieszkańcy Powiatu Bytowskiego obsługiwani są przez **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności**, który wydaje orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 roku życia,
- wskazania do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, zwane „orzeczeniami o wskazaniach do ulg i uprawnień”.

Orzeczenia te uprawniają do korzystania z różnych form pomocy – pieniężnej oraz usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne placówki, w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia, w zakresie rehabilitacji społecznej, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne ułatwiające funkcjonowanie, likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się.

W 2013 roku Zespół wydał łącznie 3 272 orzeczenia z podaniem przyczyny niepełnosprawności, w tym 116 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia oraz 3 156 orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia.

W przypadku orzeczeń wydanych dla osób poniżej 16 roku życia, najczęstszym powodem ich przyznawania była niepełnosprawność z powodu choroby narządu wzroku, innych schorzeń, a także z powodu całościowego zaburzenia rozwojowego i zaburzenia narządu ruchu. Najwięcej orzeczeń przyznano osobom w wieku od 8 do 16 lat. Zdecydowaną większość wśród osób, którym przyznano świadczenia w tej kategorii, byli mężczyźni. Szczegółowy wykaz orzeczeń wydanych dla osób do 16 roku życia przedstawia tabela 13.

Tabela 13. Liczba wydanych w 2013 r. orzeczeń dla osób do 16 roku życia zamieszkałych na terenie Powiatu Bytowskiego

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3	4-7	8-16	K	M
1	01-U	5	0	1	4	3	2
2	02-P	4	0	1	3	2	2
3	03-L	10	1	4	5	5	5
4	04-O	23	2	8	13	10	13
5	05-R	14	2	5	7	8	6
6	06-E	4	2	2	0	3	1
7	07-S	9	1	3	5	1	8
8	08-T	2	1	1	0	1	1
9	09-M	5	1	1	3	1	4
10	10-N	7	2	4	1	3	4
11	11-I	18	2	10	6	7	11
12	12-C	15	9	3	3	2	13
RAZEM		116	23	43	50	46	70

*Wyjaśnienie symboli niepełnosprawności:

- 1) 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 2) 02-P – choroby psychiczne;
- 3) 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 4) 04-O – choroby narządu wzroku;
- 5) 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 6) 06-E – epilepsja;
- 7) 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 8) 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 9) 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10) 10-N – choroby neurologiczne;
- 11) 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12) 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

W przypadku orzeczeń wydanych dla osób powyżej 16 roku życia:

- najczęstszymi przyczynami wydawania orzeczeń były: upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia, inne schorzenia oraz choroby psychiczne;
- najwięcej osób posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności (51,9%),
- wśród struktury płci, przeważali mężczyźni (52,4%),
- 86,3% osób, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności, nie posiada zatrudnienia.

Szczegółowy wykaz orzeczeń wydanych dla osób powyżej 16 roku życia przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Liczba wydanych w 2013 r. orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia zamieszkałych na terenie Powiatu Bytowskiego

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Stopień niepełnosprawności			Płeć		Zatrudnienie	
			znaczny	umiarkowany	lekki	K	M	TAK	NIE
1	01-U	75	13	51	11	24	51	2	73
2	02-P	333	77	210	46	138	195	18	315
3	03-L	154	54	87	13	64	90	15	139
4	04-O	119	39	53	27	58	61	12	107
5	05-R	742	208	415	119	369	373	150	592
6	06-E	49	5	36	8	21	28	3	46
7	07-S	591	273	287	31	287	304	70	521
8	08-T	148	71	68	9	46	102	20	128
9	09-M	130	81	47	2	66	64	15	115
10	10-N	392	170	189	33	189	203	65	327
11	11-I	421	216	192	13	239	182	62	359
12	12-C	2	0	2	0	0	2	0	2
RAZEM		3 156	1 207	1 637	312	1501	1655	432	2724

*Wyjaśnienie symboli niepełnosprawności:

- 1) 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 2) 02-P – choroby psychiczne;
- 3) 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 4) 04-O – choroby narządu wzroku;
- 5) 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 6) 06-E – epilepsja;
- 7) 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 8) 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 9) 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10) 10-N – choroby neurologiczne;
- 11) 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12) 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Analizując formy rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, prowadzone na terenie Powiatu Bytowskiego należy stwierdzić, że:

- na terenie Powiatu funkcjonują 2 zakłady pracy chronionej, które w 2013 roku zatrudniały 96 osób niepełnosprawnych (stanowiły one 91,4% wszystkich zatrudnionych),
- na terenie Powiatu funkcjonuje jedna spółdzielnia inwalidów, która w 2013 roku zatrudniała 140 osób (w tym 96 osób niepełnosprawnych),
- w każdym roku funkcjonował warsztat terapii zajęciowej, w którym co roku uczestniczyło 30 osób.

Tabela 15. Formy rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych z Powiatu Bytowskiego w latach 2010-2013

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013
Zakłady pracy chronionej	liczba podmiotów	2	2	2	2
	liczba zatrudnionych	89	96	99	105
	w tym osoby niepełnosprawne	76	87	89	96
Spółdzielnia inwalidów	liczba podmiotów	1	1	1	1
	liczba zatrudnionych	129	136	139	140
	w tym osoby niepełnosprawne	85	88	91	96
Liczba warsztatów terapii zajęciowej		1	1	1	1
Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej		30	30	30	30

Źródło: Opracowanie własne PCPR

W zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym PCPR w Bytowie realizuje dofinansowania ze środków PFRON zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bytowskiego. Środki są wykorzystane na dofinansowanie:

- kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży,

Co roku Powiat Bytowski otrzymuje środki finansowe z PFRON, które dzieli na realizację ww. zadań. W 2013 roku na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych wypłacono dofinansowanie w kwocie 96 378 złotych. Jest to kwota prawie dwukrotnie mniejsza niż w roku ubiegłym. O dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w 2013 roku ubiegało się 288 osób (o 25 osób mniej niż w roku 2012). Z dofinansowania skorzystało 155 osób (w tym 13 dzieci i młodzieży). Uczestnictwo w turnusach zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Turnusy są organizowane w ośrodkach, które zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu oraz bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji określonego programu turnusu. Czas trwania turnusu wynosi co najmniej 14 dni. Turnusy odbywają się tylko w ośrodkach, które posiadają wpis Wojewody upoważniający do organizowania turnusów lub przyjmowania grup turnusowych.

Tabela 16. Uczestnicy i dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie wraz z opiekunami	238	206	313	288
Liczba osób które skorzystały z dofinansowania	163	158	289	142
Liczba dzieci i młodzieży które skorzystały z dofinansowania	13	20	15	13
Kwota wypłaconego dofinansowania	99.174	100.700	189.505	96.378

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Kolejne wsparcie finansowe w ramach PFRON, przeznaczone było na likwidację barier funkcjonalnych, w ramach których wyróżnia się:

- **bariery architektoniczne** - wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym – o dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych mogą ubiegać się przede wszystkim ci niepełnosprawni, którzy mają trudności w poruszaniu się,
- **bariery w komunikowaniu się** - ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobom niepełnosprawnym swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji,
- **bariery techniczne** - przeszkody utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej pokonywanie pewnych ograniczeń. Dofinansowanie udzielane jest na wyraźne zalecenie lekarza specjalisty rehabilitacji medycznej poparte dodatkowym wyjaśnieniem wnioskodawcy uzasadniającym dofinansowanie.

Na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, wypłacono dofinansowanie w kwocie 87 513 zł (o 42% mniejsze niż w roku ubiegłym). Do PCPR wpłynęły 74 wnioski, z których 40 otrzymało dofinansowanie (o 30 umów mniej niż w roku poprzednim). Szczegółowe dane dotyczące wsparcia przeznaczonego na likwidację barier funkcjonalnych, przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Wsparcie przeznaczone na likwidację barier funkcjonalnych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba złożonych wniosków	106	94	129	74
Liczba zawartych umów	22	37	70	40
w tym: dzieci i młodzież	5	17	27	9
Kwota wypłaconego dofinansowania	46.946	66.444	150.717	87.513

Źródło: Opracowanie własne PCPR

W 2013 roku nie przewidziano żadnych środków na dofinansowanie sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych z Powiatu Bytowskiego.

Tabela 18. Zakres dofinansowania sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba złożonych wniosków	7	6	11	1
Liczba zawartych umów	-	-	4	-
Kwota wypłaconego dofinansowania	-	-	2.754	-

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Widząc potrzebę podjęcia działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności oraz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich integracji społecznej Zarząd Powiatu Bytowskiego Uchwałą Nr 99/296/2012 z dnia 19 czerwca 2012 r. podjął decyzję o przystąpieniu Powiatu Bytowskiego do realizacji pilotażowego programu PFRON p.n. „Aktywny Samorząd”. Na mocy tej uchwały jednostką organizacyjną odpowiedzialną za realizację w/w programu stało się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie.

Ponadto, na terenie Powiatu Bytowskiego prowadzony jest **Warsztat Terapii Zajęciowej**. **Jest** to wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Nadrzędnym celem rehabilitacji i głównym zadaniem warsztatów jest przywracanie osobom niepełnosprawnym niezależności i poczucia użyteczności. Od 1 kwietnia 2004 roku Warsztat prowadzi Stowarzyszenie „Jesteśmy”, które stwarza uczestnikom warunki sprzyjające rehabilitacji zawodowej i społecznej, w tym rozwojowi umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej.

Do pozostałych placówek funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego, które udzielają wsparcia osobom niepełnosprawnym (zwłaszcza osobom z zaburzeniami psychicznymi), należą:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bytowie,
- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Meden Agen” w Miastku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Długoterminowej w Miastku,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miastku,
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Miastku,

- Dom Pomocy Społecznej w Parchowie,
- Centrum Integracji Społecznej w Bytowie,
- Centrum Integracji Społecznej w Miastku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Dzieci Europy w Bytowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tursku,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie,
- Miasteczkie Stowarzyszenie Otwartych Serc Osób Niepełnosprawnych w Miastku.

3.2.3. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Jednym z najważniejszych problemów społecznych jest alkoholizm, który pociąga za sobą wiele niekorzystnych zjawisk, jak na przykład: wzrost przestępczości i przemocy w rodzinie, izolacja społeczna, pogłębienie ubóstwa. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Z danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Bytowie wynika, iż na terenie Powiatu Bytowskiego do najczęściej występujących form patologii społecznej godzących w zdrowie fizyczne i psychiczne zalicza się właśnie alkoholizm.

Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu na terenie Powiatu Bytowskiego świadczona jest w następującej formie:

- funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Leczenia Uzależnień w Bytowie, której można uzyskać pomoc w zakresie:
 - diagnozy uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych,
 - sporządzania indywidualnego planu oddziaływań terapeutycznych dla osób uzależnionych i nadużywających alkoholu i środków psychoaktywnych,
 - poradnictwa indywidualnego psychologa oraz lekarza psychiatry.
- w 2001 roku utworzono Pododdział Odtruc (detoksykacji) na Oddziale Wewnętrznym Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bytowie,
- działają grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, Al-Anon, DDA,
- uzależnieni od alkoholu mogą uczestniczyć w terapii w stacjonarnym ośrodku leczenia uzależnień od alkoholu na terenie gminy Parchowo - Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „HOMO LIBER” prowadzonym przez jednostkę sektora NGO, a także w terapiach ambulatoryjnych i *after care*, które są realizowane w grupach terapeutycznych przez specjalistów (terapia podstawowa i pogłębiona dla osób uzależnionych od alkoholu, zajęcia psychoedukacyjne i terapia dla osób współuzależnionych),

- dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym mogą skorzystać z zajęć świetlic środowiskowych funkcjonujących na terenie Powiatu,
- na terenie powiatu działają trzy świetlice opiekuńczo – specjalistyczne w: Bytowie, Gostkowie i Niezabyszewie dla 70 dzieci,
- od 2004 roku w Bytowie działa Centrum Integracji Społecznej, które powstało w wyniku podpisania porozumienia pomiędzy 8 gminami Powiatu Bytowskiego. Placówka pomaga 30 osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym,
- na terenie Miastka działa również Centrum Integracji Społecznej, które realizuje zadania mające na celu reintegrację zawodową i społeczną osób dotkniętych wykluczeniem społecznym. Jedną z grup uczestników CIS w Miastku są osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających i zakończyły program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej. Zgodnie z Ustawą, CIS w Miastku realizuje program reintegracji zawodowej i społecznej poprzez:
 - kształcenie umiejętności pozwalających w pełnieniu ról społecznych;
 - nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
 - nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
 - uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.
- w każdej gminie Powiatu działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która jest odpowiedzialna corocznie za opracowanie i realizowanie „*Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii*”. Do podstawowych celów Programu w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi należą:
 - ograniczenie i zmniejszenie rozmiarów negatywnych następstw nadużywania alkoholu,
 - ograniczenie możliwości spożywania napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież,
 - promowanie postaw ograniczających spożycie napojów alkoholowych.

Zgodnie z danymi ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego (tabela 19):

- w latach 2010-2013 nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej z powodu alkoholizmu o 7,8%,

- najwięcej beneficjentów pomocy społecznej udzielanej z powodu alkoholizmu zamieszkuje teren Gminy Miastko (ok. 45% ogółu beneficjentów) oraz Gminy Bytów (32,1% ogółu beneficjentów) – wynika z to z większej liczby mieszkańców tych gmin oraz ich miejsko-wiejskiego charakteru,
- wzrost liczby osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej udzielanej z powodu alkoholizmu odnotowano na terenach gmin: Bytów, Miastko, Czarna Dąbrówka, Trzebielino oraz Tuchomie,
- największy procentowy wzrost liczby beneficjentów odnotowano na terenie Gminy Tuchomie, natomiast największy wzrost ilościowy - na terenie Gminy Miastko,
- największy spadek liczby osób dotkniętych problemem alkoholizmu, którzy korzystają z pomocy ośrodków pomocy społecznej, nastąpił na terenie Gminy Kołczygłowy.

Tabela 19. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego z powodu alkoholizmu

Wyszczególnienie	2010	2013	Zmiana %
Miasto i Gmina Bytów	111	115	3,6%
Miasto i Gmina Miastko	138	161	16,7%
Gmina Borzytuchom	0	0	0,0%
Gmina Czarna Dąbrówka	22	23	4,5%
Gmina Kołczygłowy	3	2	-33,3%
Gmina Lipnica	16	11	-31,3%
Gmina Parchowo	9	9	0,0%
Gmina Studzienice	9	7	-22,2%
Gmina Trzebielino	14	16	14,3%
Gmina Tuchomie	10	14	40,0%
RAZEM Powiat Bytowski	332	358	7,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z OPS z terenu Powiatu Bytowskiego

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

O problemie narkomanii niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób uzależnionych lub zażywających narkotyki. Problem ten na terenie Powiatu Bytowskiego (jak i na terenie całego

kraju) jest trudny do ustalenia i brak jest dokładnych danych dotyczących istnienia i skali zjawiska na terenie Powiatu. Potwierdzeniem tego jest praktycznie zerowa liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej świadczonej przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego, z powodu narkomanii jednego z członków.

Na terenie Powiatu Bytowskiego nie funkcjonuje żaden specjalistyczny ośrodek leczenia uzależnień od narkotyków. Pomoc w zakresie narkomanii świadczona jest w następującym zakresie:

- w Bytowie działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii, które korzystając ze wsparcia finansowego administracji powiatowej i gminnej prowadzi telefon zaufania i działalność profilaktyczną,
- przeciwdziałaniem w zakresie narkomanii zajmują się Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odpowiedzialne za coroczne opracowanie i realizację „*Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii*”.

3.2.4. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego.

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (w tym głównie z zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń pomocy społecznej).

Analizując dane zawarte w tabeli 20 należy zauważyć, że:

- w latach 2010-2013 nastąpił wzrost liczby rodzin dotkniętych ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego o 1,6%,
- najwięcej beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa zamieszkuje teren Gminy Miastko (ok. 40% ogółu beneficjentów) oraz Gminy Bytów (25,6% ogółu beneficjentów),
- wzrost liczby osób dotkniętych ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej odnotowano na terenach gmin: Bytów, Miastko, Studzienice i Trzebielino,
- największy procentowy wzrost liczby beneficjentów odnotowano na terenie Gminy Trzebielino, natomiast największy wzrost ilościowy - na terenie Gminy Bytów,
- największy spadek liczby osób dotkniętych ubóstwem korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej, nastąpił na terenie Gminy Czarna Dąbrówka.

Tabela 20. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu Bytowskiego

Wyszczególnienie	2010	2013	Zmiana %
Miasto i Gmina Bytów	483	547	13,3%
Miasto i Gmina Miastko	848	853	0,6%
Gmina Borzytuchom	110	103	-6,4%
Gmina Czarna Dąbrówka	26	5	-80,8%
Gmina Kołczygłowy	135	124	-8,1%
Gmina Lipnica	124	123	-0,8%
Gmina Parchowo	136	119	-12,5%
Gmina Studzienice	71	94	32,4%
Gmina Trzebielino	14	23	64,3%
Gmina Tuchomie	154	144	-6,5%
RAZEM Powiat Bytowski	2 101	2 135	1,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z OPS z terenu Powiatu Bytowskiego

3.2.5. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

Od 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta wprowadziła poważne zmiany w ustawie o pomocy społecznej będącej podstawowym aktem prawnym do realizacji zadań gmin i powiatów w tej dziedzinie. Przeorganizowany został system rodzicielstwa zastępczego i utworzono nowe instytucje publiczne. Ustawa wyraźnie podzieliła kompetencje między samorządem gminnym i powiatowym w zakresie pracy z rodziną biologiczną – co należy do zadań gminy, a organizacją pieczy zastępczej – co należy do zadań powiatu.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością po wykorzystaniu wszystkich możliwości form wsparcia. Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia do 25 roku życia. Ważnym elementem nowej ustawy powinna być świadomość, iż opieka zastępcza winna być opieką czasową do czasu unormowania jego sytuacji rodzinnej bądź prawnej.

W związku z tym, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie Zarządzeniem Nr 60/2011 Starosty Bytowskiego z dnia 19 października 2011 r. zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zajmuje się również realizacją zadań zarezerwowanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej właśnie dla organizatora. W tym celu utworzony został Zespół ds. Pieczy Zastępczej.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo – wychowawcze.

PIECZA ZASTĘPCZA

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

W 2013 roku na terenie Powiatu Bytowskiego, funkcjonowało 100 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 178 dzieci. Tabela 21 prezentuje dane liczbowe dotyczące ilości poszczególnych rodzajów rodzin i liczby dzieci w nich przebywających.

**Tabela 21. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych
(stan na dzień 31.12.2013 r.)**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin zastępczych	121	115	115	100
- spokrewnionych z dzieckiem	93	87	60	58
- niespokrewnionych z dzieckiem	13	11	35	29
- zawodowych	15	17	20	13
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	195	187	195	178
- spokrewnionych z dzieckiem	131	118	76	80
- niespokrewnionych z dzieckiem	24	18	52	43
- zawodowych	40	51	67	55
Kwota świadczeń	1.513.379	1.452.676	1.604.107	1.550.850

Źródło: Dane PCPR w Bytowie

Wśród rodzin zastępczych, 58 rodzin było spokrewnionych z dzieckiem, 29 rodzin niespokrewnionych i 13 rodzin zawodowych. Wśród rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem umieszczonych było 80 dzieci, wśród rodzin niespokrewnionych – 43 dzieci i wśród rodzin zawodowych – 55 dzieci. Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie gmin: Bytów, Miastko i Tuchomie. Do najczęstszych powodów umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej należały: uzależnienie rodziców, przemoc, niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, nieodpowiednie warunki mieszkaniowe, niepełnosprawność, pobyt rodzica lub rodziców za granicą. Na zorganizowanie opieki dla dzieci w rodzinach zastępczych, Powiat Bytowski w 2013 roku przeznaczył 1 550 850 zł.

Rodziny zastępcze w 2012 roku opuściło 49 dzieci z powodu: powrotu do rodziny naturalnej, umieszczenia w innej formie pieczy zastępczej – w tym w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także w rodzinie adopcyjnej

W 2012 roku pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej dokonali 29 ocen sytuacji dzieci w wieku do 3 lat oraz 176 ocen sytuacji dzieci w wieku powyżej 3 lat.

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej, posiadające uregulowaną sytuację prawną (tzn. dzieci, których rodzice nie żyją, bądź są pozbawieni władzy rodzicielskiej), są zgłaszane do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodziny adopcyjnej. PCPR w Bytowie współpracuje z ośrodkiem adopcyjnym prowadzonym przez Fundację „Dla Rodziny” w Gdańsku. W 2012 roku do ośrodka adopcyjnego zgłoszonych zostało 57 dzieci z rodzin zastępczych. 4 z nich zostało przysposobionych, 26 dzieci w wieku powyżej 13 roku życia oświadczyło, że nie wyraża zgody na przysposobienie, 11 dzieci oczekiwało na opinię z ośrodka adopcyjnego dotyczącą więzi, 8 dzieci otrzymało wskazanie do adopcji, 6 dzieci oczekiwało na kwalifikację do adopcji, 2 dzieci zgłoszonych przez PCPR w Bytowie przebywało następnie w rodzinach zastępczych, z którymi umowę o pracę mają podpisane inne powiaty.

W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w miesiącu styczniu 2012 roku, rodziny zastępcze zostały poinformowane o obowiązujących przepisach i o możliwości dokonania wyboru czy chcą otrzymywać świadczenie w trybie określonym w przepisach dotychczasowych czy chcą otrzymywać świadczenie zgodnie z nowymi przepisami. 28 rodzin zastępczych zdecydowało, że chce pozostać na dotychczasowych zasadach finansowania, w związku z czym, świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania 39 dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wpłacane były zgodne z dotychczasowymi zasadami.

Tabela 22. Świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w 2012 r.

Rodzaj rodziny zastępczej/RDD	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia [zł]
Spokrewnione	830	579 942
Niezawodowe	538	528 778
Zawodowe	397	419 463
Rodzinny dom dziecka	35	32 548
Rodziny pomocowe	8	2 925
RAZEM:	1 808	1 563 656

Źródło: Sprawozdanie PCPR za 2012 rok

Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą się ubiegać także o:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18 roku życia – raz do roku,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

Rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymywać środki finansowe na:

- utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę na czynsz, opłaty z tytułu najmu, media,
- raz do roku starosta może przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym. Świadczenie to obligatoryjnie przysługuje prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Tabela 23. Inne świadczenia pieniężne wypłacone rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w 2012 r.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń [szt.]	Kwota świadczenia [zł]
Pomoc jednorazowa na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	22	12 700
Pomoc z tyt. zdarzenia losowego	1	900
Środki na utrzymanie lokalu	35	22 737
Przeprowadzenie remontu	2	3 700
RAZEM:	60	40 037

Źródło: Sprawozdanie PCPR za 2012 rok

W 2012 roku na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka, zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dzieckiem i pracach gospodarskich, a także świadczenia z tytułu pełnienia funkcji rodziny pomocowej przeznaczono łącznie 436 476 zł.

Od 2012 roku do budżetu Powiatu Bytowskiego trafiają środki finansowe z gmin z tytułu współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Z tego tytułu w 2012 roku za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych gminy poniosły na rzecz Powiatu koszt 6 495 zł, natomiast za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 7 343 zł.

OPIEKA W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Na terenie Powiatu Bytowskiego w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2012 roku funkcjonował Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych. Od 1 lipca 2012 roku Zespół został przekształcony w 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego. Są to:

- 1) Dom dla Dzieci w Tuchomiu,
- 2) Dom dla Dzieci w Rzepnicy,
- 3) Dom dla Dzieci w Gostkowie.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze prowadzone są na zlecenie Powiatu Bytowskiego przez Fundację „Rademenes”, która realizuje następujące zadania:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Tabela 24. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego na terenie Powiatu Bytowskiego (stan na 31.12.2013 r.)

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	Liczba podopiecznych
Dom dla Dzieci w Tuchomiu	14	14
Dom dla Dzieci w Rzepnicy	14	8
Dom dla Dzieci w Gostkowie	14	14

Źródło: Dane PCPR

W 2013 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 36 podopiecznych. Do najczęstszych powodów umieszczenia dzieci w tych placówkach należały: problemy opiekuńczo-wychowawcze, porzucenie dziecka, problemy alkoholowe rodziców, śmierć rodzica przy jednoczesnym pobycie za granicą przez drugiego rodzica, nieporadność wychowawcza wynikająca z niepełnosprawności. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2012 roku opuściło 11 dzieci, z powodu powrotu do rodziny naturalnej lub usamodzielnienia. W w/w placówkach zatrudnione są 23 osoby, z czego 18 osób zajmuje się opieką i wychowaniem.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2013 Starosty Bytowskiego z dnia 12.02.2013 roku w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2013 roku mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2013 r. przez Fundację „Rademens” z siedzibą w Bytowie, przy ul. Wolności 3, średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w każdej z 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego wynosi 3 300 zł.

Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczą w regularnych spotkaniach Zespołu ds. Oceny Sytuacji Dziecka, który ocenia sytuację dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W 2012 roku odbyły się 2 posiedzenia Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka zorganizowane przez Fundację „Rademenes”. Celem pracy Zespołu było przede wszystkim zapoznanie z aktualną sytuacją życiową rodziny dziecka i samego wychowanka. Podczas posiedzeń omawiane były wszelkie aspekty dotyczące stanu zdrowia dziecka, jego aktualnych potrzeb, metod prowadzonej pracy z wychowankiem oraz możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej, bądź umieszczenia w rodzinie zastępczej, placówce leczniczej, czy wychowawczej. Podczas posiedzeń podejmowane były decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

Tabela 25. Liczba ocen sytuacji dziecka sporządzonych przez Zespół ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Powiecie Bytowskim w 2012 r.

Wyszczególnienie	I posiedzenie w dniach 29.02.2012 r. – 02.03.2012 r.	II posiedzenie w dniach 24.09.2012 r. – 26.09.2012 r.
Gostkowo	14	13
Tuchomie	13	14
Rzepnica	13	12
RAZEM:	40	39

Źródło: Sprawozdanie PCPR za 2012 rok

W 2013 r na funkcjonowanie placówek w Powiecie Bytowskim wydatkowano środki finansowe na łączną kwotę 1 688 743,05 zł.

POMOC I WSPARCIE OSÓB USAMODZIELNIANYCH OPUSZCZAJĄCYCH RODZINĘ ZASTĘPCZĄ I PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

W procesie opieki i wychowania niezbędne jest przygotowanie dziecka przebywającego zarówno w rodzinnej, jak i w instytucjonalnej pieczy zastępczej do samodzielnego, dorosłego życia oraz umożliwienie nabycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do bezproblemowego wejścia w dorosłe życie. Zgodnie z informacją zawartą w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu

pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia. Osobą usamodzielnianą jest również osoba, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

W 2013 roku pomoc pieniężną z tytułu:

- usamodzielnienia w wyniku osiągnięcia pełnoletności otrzymało 11 wychowanków, w tym 6 wychowanków rodzin zastępczych. Kwota udzielonej pomocy w 2013 roku wyniosła 50 897 zł,
- kontynuowania nauki otrzymały 43 osoby, w tym 26 wychowanków rodzin zastępczych i 17 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Łączna kwota udzielonej pomocy wyniosła 181 734 zł,
- zagospodarowania w formie rzeczowej otrzymało 14 wychowanków, w tym 8 wychowanków rodzin zastępczych i 6 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Łączna kwota wypłaconej pomocy finansowej wyniosła 24 988 zł.

Tabela 26. Pomoc na usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Bytowskiego w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie	18	15	16	11
- wychowankowie rodzin zastępczych	7	9	8	6
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	11	6	8	5
Kwota pomocy pieniężnej na usamodzielnienie	93.467	50.704	80.146	50.897
- wychowankowie rodzin zastępczych	30.799	14.823	36.908	24.711
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	62.668	35.881	43.238	26.186

Źródło: Dane PCPR

Tabela 27. Pomoc pieniężna na kontynuację nauki przez wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Bytowskiego w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na kontynuację nauki	43	41	44	43
- wychowankowie rodzin zastępczych	24	26	26	26
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	19	15	18	17
Kwota pomocy pieniężnej na kontynuację nauki	151.307	193.972	196.295	181.734
- wychowankowie rodzin zastępczych	71.177	117.388	123.990	119.968
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	80.130	76.584	72.305	61.766

Źródło: Dane PCPR

Tabela 28. Pomoc pieniężna na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Bytowskiego w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na zagospodarowanie w formie rzeczowej	17	20	13	14
- wychowankowie rodzin zastępczych	9	11	3	8
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	8	9	10	6
Kwota pomocy pieniężnej na zagospodarowanie w formie rzeczowej	54.680	65.714	29.040	24.988
- wychowankowie rodzin zastępczych	28.328	31.825	9.300	15.841
- wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	26.352	33.889	19.740	9.147

Źródło: Dane PCPR

Każdy z usamodzielniających się wychowanków otrzymał pomoc w postaci pracy socjalnej oraz w przypadku osób pobierających pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki, utrzymywany był regularny kontakt ze szkołą, zarówno telefoniczny, jak i osobisty. Osoby usamodzielniane miały również możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym funkcjonującym na terenie Powiatu Bytowskiego. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany osobie, która ze względu na sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek

wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. W Powiecie Bytowskim znajduje się jedno mieszkanie chronione przy ul. Domańskiego 2 w Bytowie. Nadzór nad mieszkaniem chronionym sprawuje PCPR w Bytowie. Osobą kontrolującą, jak również wspierającą mieszkańców jest pracownik socjalny. Mieszkanie dysponuje 3 miejscami. W 2012 roku mieszkanie chronione zamieszkiwało 3 wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą i realizowali indywidualne programy usamodzielniania. W 2012 roku podpisano 2 umowy i 1 aneks do umowy z 2011 roku. 1 osoba opuściła mieszkanie chronione po niespełna miesięcznym pobycie.

W 2012 roku w ramach realizacji projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, wsparciem szkoleniowym zostało objętych 13 usamodzielniających się wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze, z czego pełen zakres szkoleń ukończyło 12 osób (8 kobiet, 4 mężczyzn). 1 osoba usamodzielniana zrezygnowała z udziału w projekcie. Wśród uczestników 9 osób pochodziło z rodzin zastępczych, a 4 z placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego. Zorganizowano 9 szkoleń. Szczegółowe informacje dotyczące liczby usamodzielniających się wychowanków uczestniczących w poszczególnych kursach przedstawia tabela 29.

Tabela 29. Szkolenia, w których uczestniczyli usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej w 2012 r.

Nazwa szkolenia	Liczba uczestników
Prawo jazdy kat. B	8
Kurs komputerowy	3
Kurs j. angielskiego, poziom podstawowy	5
Kurs j. angielskiego, poziom zaawansowany	1
Poradnictwo wizażystki – szkolenie z zakresu wizażu	1
Kurs makijażu i stylizacji paznokci	5
Kurs obsługi wózka widłowego	2
Kurs podnoszący kwalifikacje w dziedzinie matematyki	1
Szkolenie w zakresie aktywizacji zawodowej	12

Źródło: Sprawozdanie PCPR za 2012 rok

Przed zakwalifikowaniem do projektu i rozpoczęciem powyższych szkoleń, kandydaci w ramach rekrutacji brali udział w badaniach psychologicznych mających na celu zbadanie ich potrzeb i możliwości udziału w projekcie. W ramach rekrutacji z psychologiem spotkało się 21 usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, z czego 14 zostało

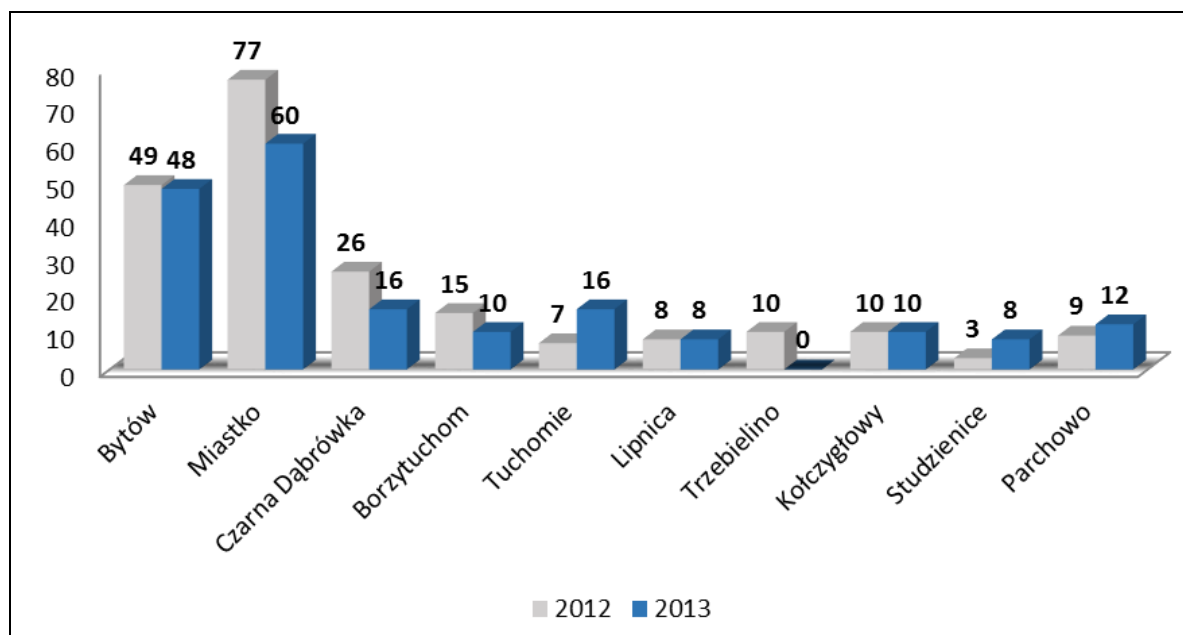
pozytywnie zaopiniowanych, a 13 wzięło udział w organizowanych szkoleniach. 1 osoba zakwalifikowana nie przystąpiła do szkoleń i przerwała udział w projekcie.

3.2.6. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

W latach 2012-2013 odnotowano odpowiednio 214 i 188 zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie. Dane te wskazują na spadek o 12,1% w ilości przyjętych przez pracowników OPS informacji o przemocy w rodzinie w omawianym okresie. Z analizy danych liczbowych wynika, iż najwięcej zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2012-2013 przyjęli pracownicy socjalni z Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miastku, tj. 36,0% w 2012 roku i 31,9% w 2013 roku wszystkich zgłoszeń. W 2012 roku zdecydowanie najmniej zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymali pracownicy z gminy Studzienice – 1,4% wszystkich zgłoszeń. Natomiast w 2013 roku pracownicy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielinie nie odnotowali żadnego zgłoszenia o przemocy w rodzinie.

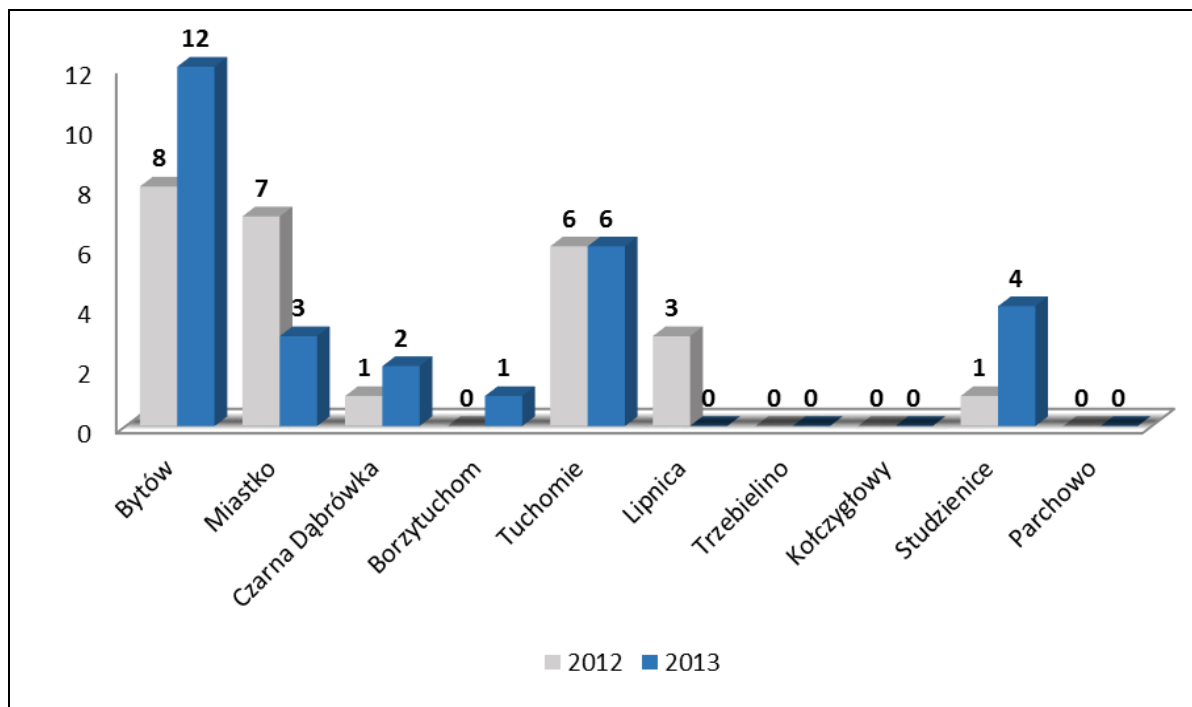
Wykres 4. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

Zgodnie z art. 9d ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje za każdym razem, gdy istnieje podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Poniżej dokonano analizy ilościowej wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego.

Wykres 5. Liczba procedur „Niebieskiej Karty” wszczęta przez pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

W związku z stosowaniem przemocy w rodzinie pracownicy socjalni z terenu Powiatu Bytowskiego w 2012 roku wszczęli 26, a w 2013 - 28 procedur „Niebieskiej Karty”. W badanym okresie największą liczbę procedur NK zainicjowali pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie wraz z pracownikami Zespołu Interdyscyplinarnego funkcjonującego przy MOPS w Bytowie, tj. 30,8% i 42,9% wszystkich procedur NK. W latach 2012-2013 pracownicy socjalni z gmin Trzebielino, Kołczygłowy i Parchowo nie wszczęli żadnej procedury „Niebieskiej Karty”. Podobna sytuacja zaistniała w 2012 roku w gminie Borzytuchom oraz w 2013 roku w gminie Lipnica.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają wsparcia m.in. w postaci specjalistycznego poradnictwa. Mieszkańcy gmin, których bezpośrednio dotyka problem przemocy w rodzinie korzystają z porad socjalnych, psychologicznych, prawnych oraz wsparcia finansowego.

Formy poradnictwa udzielanego w sytuacji, w której zaistnieje przemoc w rodzinie przedstawia tabela 30.

Tabela 30. Formy i działania podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej wobec osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc w rodzinie w 2013 roku

Gmina	Formy udzielonej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
Bytów	– praca socjalna, w tym cykliczne wizyty w środowisku, – informowanie o warunkach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, – wskazanie na możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej oraz w formie poradnictwa medycznego, zawodowego i rodzinnego, – kierowanie do udziału w grupach wsparcia dla osób współuzależnionych, – konsultacje psychologiczne, – konsultacje prawne, – kierowanie do udziału w grupie psycho-edukacyjnej.	– kierowanie wniosków do GKRPA o zastosowaniu leczenia odwykowego, – konsultacje psychologiczne, – konsultacje z terapeutą do spraw uzależnień, – systematyczne wizyty w środowisku pracownika socjalnego, dzielnicowego i kuratora, – kierowanie do udziału w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Miastko	– organizowanie indywidualnych konsultacji z psychologiem, – organizowanie indywidualnych konsultacji z terapeutą ds. uzależnień, – organizowanie indywidualnych konsultacji z prawnikiem, – zmotywowanie do udziału w grupie terapeutycznej, – praca socjalna, w tym cykliczne wizyty w środowisku, – zapewnienie schronienia osobom pokrzywdzonym, – kierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku, – kierowanie dzieci do Placówki Wsparcia w Miastku, – udzielanie pomocy finansowej, – reprezentowanie interesów ofiary przemocy w instytucjach prawnych (sądy), – pomoc w organizacji kolonii letnich dzieci z rodzin, w których występuje przemoc.	– indywidualne konsultacje z psychologiem, – indywidualne konsultacje z terapeutą ds. uzależnień, – motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, – konsultacje w Poradni Zdrowia Psychicznego, – zgłaszanie do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych, – skierowanie do wzięcia udziału w zajęciach terapeutycznych organizowanych przez Centrum Integracji Społecznej, – złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do prokuratury, – współpraca z placówkami zwalczającymi uzależnienia, – cykliczne wizyty w środowisku.
Czarna Dąbrowka	– rozmowy wspierające i informujące prowadzone przez członków grup roboczych, – rozpowszechnianie ulotek informacyjnych dotyczących praw ofiar przemocy, – kierowanie do Punktu Konsultacyjnego	– rozmowy dyscyplinujące prowadzone przez członków grup roboczych, – kierowanie do Punktu Konsultacyjnego, – kierowanie spraw o spowodowanie leczenia odwykowego do GKRPA, – kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.
Borzytuchom	– pomoc niefinansowa w formie poradnictwa socjalnego, – kierowanie ofiar do skorzystania z poradnictwa psychologicznego oraz prawnego,	– kierowanie do GKRPA w Gminie w celu podjęcia leczenia, – motywowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc.

	– udzielanie wsparcia finansowego, – przedzielenie asystenta rodziny.	
Tuchomie	– wsparcie psychologiczne, – poradnictwo prawne, – praca socjalna, – pomoc finansowa, – izolacja od sprawcy przemocy (umieszczenie w OIK), – wniosek do Prokuratury o znęcanie, – wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny.	– kierowanie do GKRPA w celu poddania oddziaływaniom terapeutycznym, – kierowanie do PCPR w celu uczestniczenia w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, – wsparcie psychologiczne, – praca socjalna, – wniosek do Prokuratury o znęcanie – zawiadomienie Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
Lipnica	– wizyty w środowisku rodzinnym (Policja i pracownik socjalny), – umożliwienie spotkań z psychologiem przy GKRPA – wsparcie asystenta rodziny.	– umożliwienie spotkań z psychologiem przy GKRPA, – wystosowano 5 zaproszeń do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w Bytowie (1 osoba ukończyła program) – kierowanie do GKRPA.
Trzebielino	– pomoc psychologiczna, – poradnictwo socjalne – poradnictwo prawne, – informacje o specjalistycznych placówkach udzielających pomocy ofiarom przemocy, – wizyty monitorujące.	– kierowanie do GKRPA (na terapię odwykową), – informowanie o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie, – wizyty monitorujące.
Kończygłowy	– zaproszenie do udziału w posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego, – wywiady środowiskowe, – wsparcie, rozmowa, – pomoc socjalna, – poradnictwo psychologiczne, – realizacja indywidualnego planu pomocy uzgodnionego z rodziną.	– monitoring działań, – kontrola stanu trzeźwości.
Studzienice	– wsparcie psychologiczne, – wsparcie prawne, – pomoc finansowa.	– kierowanie na leczenie odwykowe, – motywowanie do podjęcia leczenia.
Parchowo	– pomoc psychologiczna, – pomoc prawna, – pomoc pedagogiczna, – pomoc socjalna.	– oferowanie pomocy psychologicznej, – kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

Analiza jakościowa powyższych danych wskazuje, że Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie Powiatu Bytowskiego najczęściej świadczą pomoc i wsparcie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w formie poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego i prawnego, pracy socjalnej oraz pomocy finansowej. Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują również działania wobec osób stosujących przemoc.

Do najczęściej podejmowanych działań należy: kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, indywidualne konsultacje z specjalistami.

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bytowskiego zebrano informacje na temat osób doświadczających przemocy. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie z podziałem na gminy przedstawia tabela 31 oraz wykres.

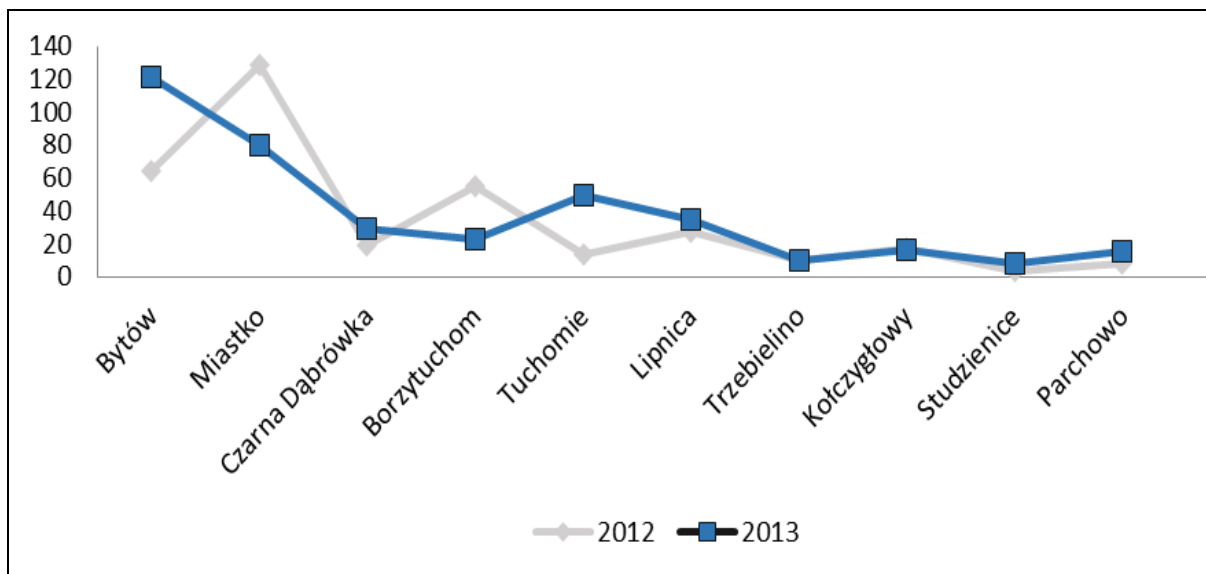
Tabela 31. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie z podziałem na gminy Powiatu Bytowskiego oraz kobiety, mężczyzn, dzieci i młodzież do 18 r.ż. w latach 2012-2013

Gmina	Wyszczególnienie	2012	2013
Bytów	Kobiety	44	75
	Mężczyźni	4	4
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	16	42
	ogółem	64	121
Miastko	Kobiety	62	47
	Mężczyźni	5	7
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	62	26
	Ogółem	129	80
Czarna Dąbrówka	Kobiety	16	13
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	3	16
	Ogółem	19	29
Borzytuchom	Kobiety	18	10
	Mężczyźni	0	1
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	37	12
	Ogółem	55	23
Tuchomie	Kobiety	7	16
	Mężczyźni	0	3
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	6	30
	Ogółem	13	49
Lipnica	Kobiety	8	9
	Mężczyźni	0	4
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	19	22
	Ogółem	27	35
Trzebielino	Kobiety	10	10
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	0	0

	Ogółem	10	10
Kołczygłowy	Kobiety	8	11
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	9	5
	Ogółem	17	16
Studzienice	Kobiety	2	8
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	1	0
	Ogółem	3	8
Parchowo	Kobiety	6	8
	Mężczyźni	0	1
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	2	6
	Ogółem	8	15
	Ogółem liczba ofiar	345	386

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego.

Wykres 6. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie w podziale na gminy Powiatu Bytowskiego w latach 2012-2013

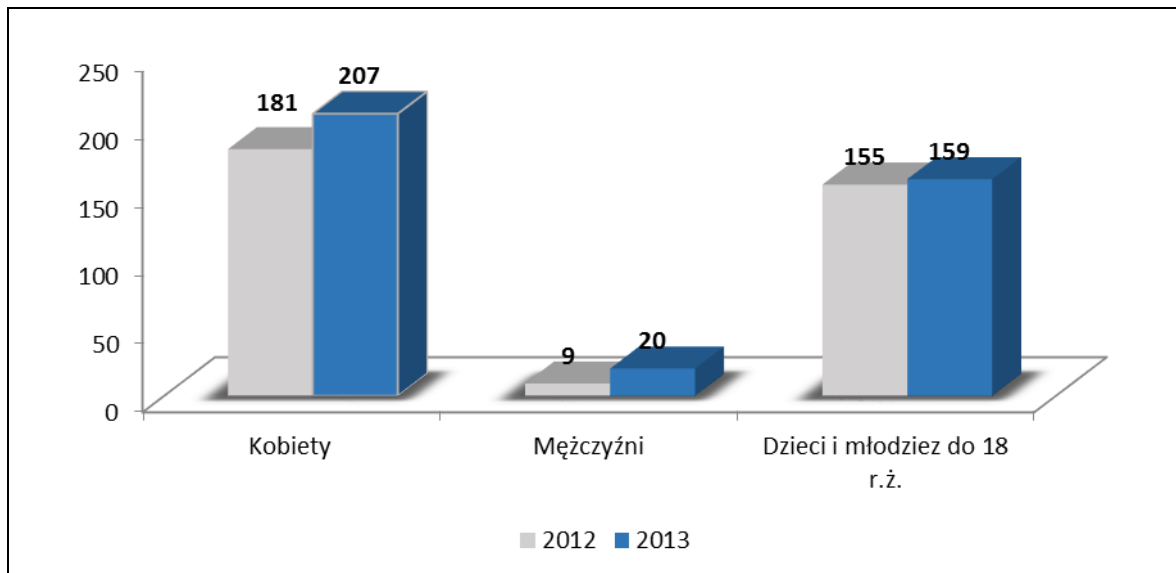

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

Dane wskazują, iż liczba osób dotkniętych przemocą, którzy zgłosili swój problem pracownikom Ośrodków Pomocy Społecznej wzrosła w omawianym okresie o 10,6% – z 345 do 386 osób. Największą liczbę ofiar w 2012 roku zanotowano w gminie Miastko – 37,4% wszystkich ofiar, a rok później, tj. w 2013 w Bytowie – 31,3%. Najmniejszą liczbą ofiar w latach 2012-2013 zanotowano w gminie Studzienice, odpowiednio 0,9% i 2,1% ogółu osób doświadczających przemocy w rodzinie. Analizując dane dotyczące osób doznających

przemocy w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyźni oraz dzieci i młodzież do 18 roku życia otrzymujemy dane zaprezentowane na wykresie 7.

Wykres 7. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież do 18 r.ż., lata 2012-2013

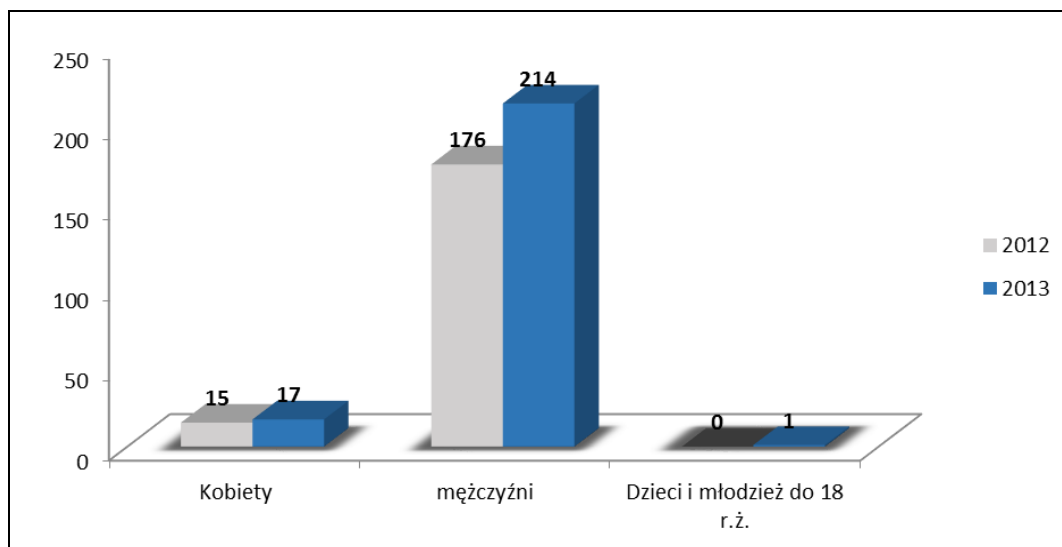

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

W latach 2012-2013 najliczniejszą grupą doświadczającą przemocy w rodzinie były kobiety. W 2012 roku stanowiły 52,5% wszystkich ofiar, natomiast w 2013 – 53,6%. Zauważalna jest nieznaczna tendencja wzrostowa. Zaniepokojenie budzi fakt, że dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowią 44,9% i 41,2% wszystkich osób doświadczających przemocy w rodzinie. Doświadczenie przemocy domowej w dzieciństwie wiąże się m.in. z możliwością powielania wzorców wyniesionych z domu rodzinnego na nowe związki – tworzy się błędne koło. Najmniej liczną grupą osób doświadczających przemocy w rodzinie na terenie naszego powiatu są mężczyźni. Jak pokazują powyższe dane zaledwie – 2,6% w 2012 i 5,2% w 2013 roku mężczyzn doświadczyło przemocy w rodzinie.

W celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bytowskiego dokonano analizy ilościowej osób stosujących przemoc w rodzinie. Stworzono zestawienia ilości sprawców z podziałem na: kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież do 18 roku życia. Zbadano również zależność pomiędzy stosowaniem przemocy, a spożywaniem alkoholu.

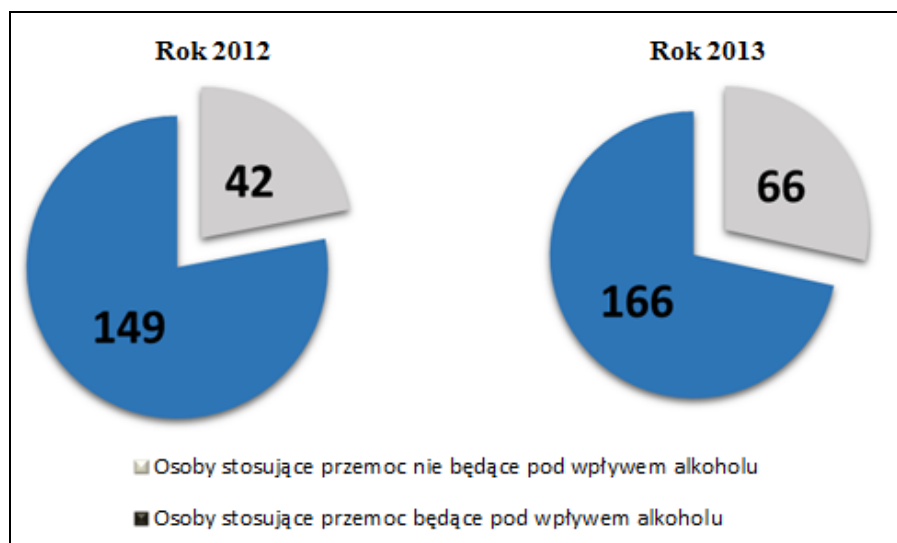
Wykres 8. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyzn, dzieci i młodzież do 18 r. ż., lata 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

Wyniki badań wskazują, że wzrosła liczba sprawców przemocy w rodzinie w latach 2012-2013. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wzrosła z 191 w 2012 roku do 232 w 2013, tj. 21,5 %. Sprawcami przemocy są najczęściej mężczyźni. Stanowią oni 92,1% w 2012 roku i 92,2% w 2013, ogółu osób stosujących przemoc wg danych OPS. Nieznaczna liczba kobiety jest sprawcami przemocy w rodzinie. Wyniki pokazują, że jest to zaledwie 7,9% w 2012 oraz 7,3% wszystkich sprawców. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie, jako jedyni, odnotowali 1 przypadek, gdy dziecko do 18 roku życia było sprawcą przemocy w rodzinie, tj. 0,4% wszystkich sprawców.

Wykres 9. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w stanie nietrzeźwości i trzeźwości w 2012 i 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bytowskiego

Na przełomie lat 2012-2013 wzrosła liczba osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu o 11,4%. Wynik ten jest bardzo niepokojący. Biorąc pod uwagę cały badany okres, osoby stosujące przemoc, równocześnie będące pod działaniem alkoholu stanowią 78,0% w 2012 roku oraz 71,6% w 2013 roku ogółu sprawców przemocy w rodzinie.

Statystyki w zakresie przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bytowskiego prowadzi także Komenda Powiatowa Policji w Bytowie (tabela 32).

Tabela 32. Przemoc w rodzinie na terenie Powiatu Bytowskiego w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	225	268	426	362	219
- kobiety	119	143	209	205	139
- mężczyźni	7	16	37	45	20
- dzieci	99	109	180	112	60
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	104	140	188	181	153
- kobiety	2	4	5	6	11
- mężczyźni	102	136	181	175	142
- dzieci	0	0	2	0	0
Liczba interwencji domowych	939	627	726	-	-
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	104	139	188	181	150

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bytowie

Z analizy otrzymanych danych liczbowych wynika, iż:

- liczba ofiar przemocy domowej rosła do 2011 roku, natomiast od 2011 roku maleje. Porównując ostatecznie liczbę ofiar przemocy domowej w roku 2009 i 2013 należy zauważyć spadek o 2,7%. Najczęstszymi ofiarami przemocy domowej są kobiety (w 2013 roku stanowiły 63,5% wszystkich ofiar), a następnie dzieci (27,4% w 2013 roku);
- podobnie jak w przypadku liczby ofiar przemocy domowej, liczba jej sprawców rosła do 2011 roku a następnie wykazywała tendencję spadkową. W latach 2009-2013 liczba sprawców przemocy domowej wzrosła o 47,1%. Najczęstszymi sprawcami przemocy domowej są mężczyźni (w 2013 roku stanowili 92,8% wszystkich sprawców). Zaledwie w 11 przypadkach przemoc stosowana była przez kobiety. Należy zwrócić uwagę, iż większość spośród osób stosujących przemoc, w momencie dopuszczania się aktów przemocy wobec członków swych rodzin znajdowała się pod wpływem alkoholu;
- porównując liczbę ofiar przemocy domowej i jej sprawców należy zauważyć, że na jednego sprawcę przypadało 1,4 ofiary;
- zmniejszyła się liczba interwencji domowych o 22,7%. Należy jednak zaznaczyć, że spadek ten nie musi oznaczać zmniejszenia się zjawiska przemocy domowej

w rodzinie na terenie Powiatu, gdyż bardzo często ofiary takiej przemocy boją się zgłosić stosowania przemocy fizycznej na nich przez członka swojej rodziny. W tym momencie ciężko jest ocenić faktyczne rozmiary tego negatywnego zjawiska. Wiadomo jednak, że najczęściej do interwencji domowych dochodzi na terenie Gminy Miastko i Bytów;

- w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie funkcjonariusze policji z terenu Powiatu Bytowskiego w 2013 roku sporządzili 150 Niebieskich Kart, z czego większość z nich sporządzona była na terenach wiejskich. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart przez funkcjonariuszy Policji wzrosła w stosunku do 2009 roku o 44,2%.

Oprócz Policji w Bytowie, pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, zajmują się **ośrodki pomocy społecznej** funkcjonujące w każdej z gmin Powiatu Bytowskiego. Świadczą one pomoc i wsparcie osobom doznającym przemocy w rodzinie w formie pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego i prawnego. Działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie najczęściej polegają na kierowaniu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowaniu do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie lub do udziału w innych oddziaływaniach terapeutycznych. W razie potrzeby ośrodki pomocy społecznej zgłaszają zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do Prokuratury bądź Policji.

Każdy ośrodek pomocy społecznej opracowuje i realizuje *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*, którego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie na terenie danej gminy. Realizacją zadań ujętych w Programie zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, którego członkami są przedstawiciele pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, kuratorskiej służby sądowej, oświaty, ochrony zdrowia i lokalnych organizacji pozarządowych. Zespoły Interdyscyplinarne oprócz realizowania założeń zawartych w Programie, zajmują się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie oraz podejmowaniem odpowiednich działań zapobiegawczych w środowisku zagrożonym przemocą.

Na samorządzie powiatowym (zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), spoczywa z kolei zadanie udzielania specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy, w tym prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej oraz realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej.

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonuje **Punkt Interwencji Kryzysowej w Bytowie**, do którego zadań należy: pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna i socjalna dla ofiar i sprawców przemocy domowej oraz osób w kryzysie, a także realizacja program korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie. Punkt Interwencji Kryzysowej udziela

schronienia na pobyt czasowy w hotelu „Dom Sportowca przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Bytowie, przy ul. A Mickiewicza 13. W 2012 roku udzielono zabezpieczenia w formie schronienia na pobyt czasowy 3 matkom z 6 małoletnich dzieci na czas unormowania ich sytuacji życiowej. Umieszczenie w Punkcie Interwencji Kryzysowej następowało na podstawie skierowania wydawanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Poniesiony przez PCPR w Bytowie, roczny koszt utrzymania osób przebywających w PIK w 2012 roku wyniósł 1 435,94 zł.

Zorganizowany został również przez PCPR w Bytowie „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc”. Celem nadrzędnym programu było zatrzymanie przemocy w rodzinie. Do celów szczegółowych należą:

- pomoc osobom stosującym przemoc w zaprzestaniu jej stosowania,
- pomoc w odzyskaniu kontroli nad zachowaniami, w radzeniu sobie z uczuciami (na poziomie emocjonalnym),
- zmiana przekonań (na poziomie poznawczym) związanych z kształtowaniem się tożsamości i ich wpływu na zachowania (w tym: rola kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie i w rodzinie),
- uczenie komunikacji i wywierania wpływu w kontaktach interpersonalnych – bez stosowania przemocy (na poziomie zachowań).

Cykl programowy obejmował konsultacje indywidualne z psychologiem oraz zajęcia psychoedukacyjne, program z wynikiem pozytywnym ukończyło 6 osób.

3.2.7. Przestępczość

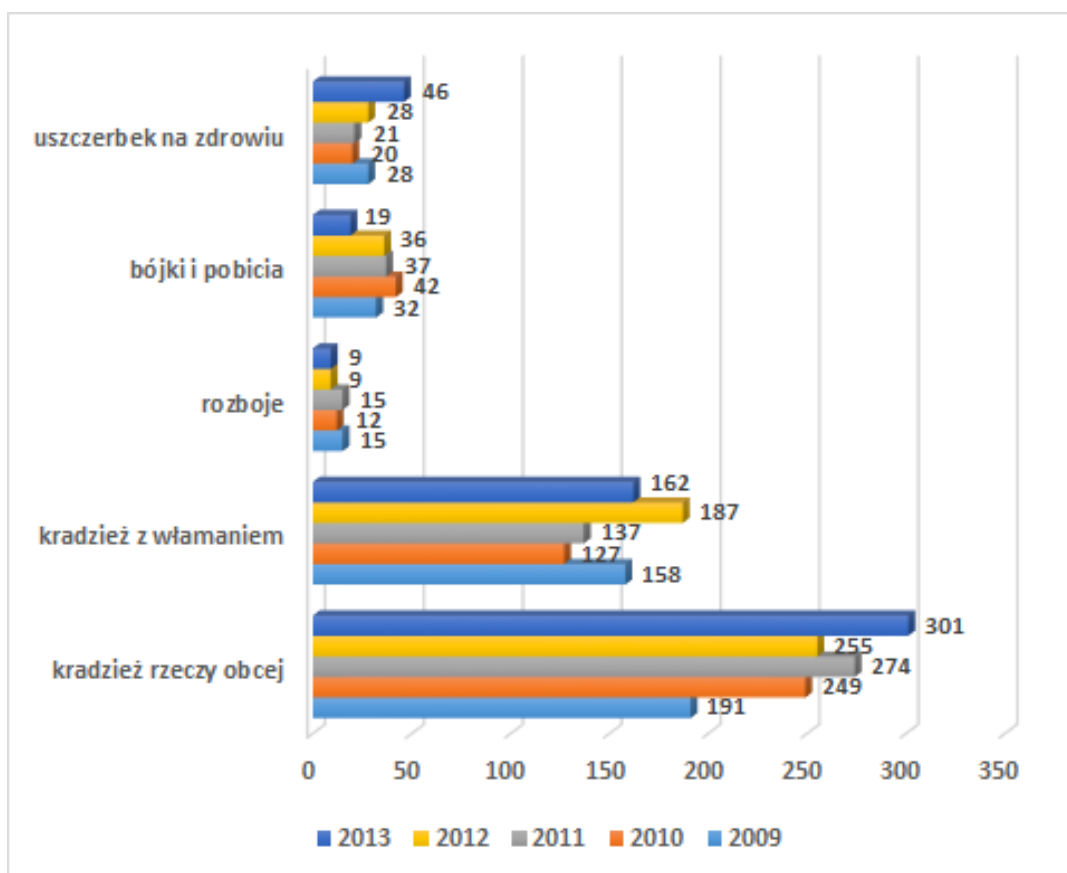
Na przestrzeni lat 2009-2013 na terenie Powiatu Bytowskiego liczba przestępstw wzrosła o 26,7%. Największy wzrost przestępstw odnotowano w przypadku kradzieży rzeczy obcej (wzrost o 57,6%). Powodem takiego stanu może być coraz większe ubóstwo i bezrobocie szerzące się wśród mieszkańców Powiatu Bytowskiego. Zwiększyła się także liczba przestępstw w zakresie kradzieży z włamaniem oraz uszczerbku na zdrowiu. Natomiast spadek przestępczości odnotowano z tytułu rozbojów oraz bójki i pobicia.

Tabela 33. Przestępstwa na terenie Powiatu Bytowskiego w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba przestępstw, w tym:	424	450	484	515	537
- kradzież rzeczy obcej	191	249	274	255	301
- kradzież z włamaniem	158	127	137	187	162
- rozboje	15	12	15	9	9
- bójki i pobicia	32	42	37	36	19
- uszczerbek na zdrowiu	28	20	21	28	46

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bytowie

Wykres 10. Przestępczość na terenie Powiatu Bytowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bytowie

3.2.8. Osoby starsze i chore

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem przebiegającym w trzech płaszczyznach: biologicznej, psychologicznej i społeczno-socjalnej.

Od ponad 20 lat obserwujemy w Polsce spadek liczby urodzeń, który prowadzi do zmniejszenia udziału najmłodszych grup wiekowych, proporcjonalnego wzrostu udziału roczników najstarszych, a tym samym do podwyższenia średniego wieku ludności. Podnosi się też wiek, w którym kobiety decydują się na urodzenie pierwszego dziecka. Powody to m.in. dłuższy okres nauki i większa aktywność zawodowa kobiet. Występujący w ostatnich dwóch latach wzrost liczby urodzeń to skutek zarówno osiągnięcia maksymalnego wieku reprodukcyjnego przez pokolenie wyżu demograficznego z przełomu lat 70. i 80., jak i wprowadzenia w 2007 roku ulgi podatkowej na dzieci. Jednocześnie obserwowane jest niekorzystne zjawisko z punktu widzenia demografii – wyraźny spadek liczby zawieranych małżeństw. Osoby żyjące w związkach nieformalnych rzadziej decydują się na posiadanie potomstwa, co zapowiada pogłębienie się zjawiska spadku urodzeń, a tym samym – kryzysu demograficznego.

Na zjawisko starzenia się ludności wpływa zatem szereg czynników, jak np. poziom zamożności społeczeństwa, promowany model rodziny, aktywność zawodowa kobiet, poziom opieki społecznej i ochrony zdrowia, wykształcenie ludności oraz polityka społeczna państwa. Proces starzenia się ma więc nie tylko wymiar demograficzny, ale także ekonomiczny i społeczny. Wyrazem tego są zmiany struktury konsumpcji, wzrost zapotrzebowania na niektóre usługi (np. w dziedzinie ochrony zdrowia, opieki społecznej), zmniejszenie aktywności zawodowej, zwiększenie wydatków na utrzymanie rosnącej grupy poprodukcyjnej, zmiana struktury siły roboczej, rodziny i gospodarstw domowych. Wymusza to działania ze strony państwa w zakresie dostosowania infrastruktury i nakładów finansowych na różne dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Społeczne skutki procesu starzenia się to nie tylko problem rosnących kosztów zabezpieczenia społecznego, lecz również opieki zdrowotnej oraz tzw. opieki długoterminowej (pielęgnacja).

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);

- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2012 roku Powiat Bytowski zamieszkiwało 13 059 osób starszych, z czego większość – 56,5% stanowiły kobiety. Osoby starsze stanowiły 16,7% wszystkich mieszkańców Powiatu. Liczebność poszczególnych grup wiekowych maleje, jednak w każdej z nich zauważalna jest przewaga kobiet.

Tabela 34. Osoby starsze na terenie Powiatu Bytowskiego w 2012 r.

Grupa wiekowa	ogółem	mężczyźni	kobiety
60-64	4 750	2 329	2 421
65-69	2 571	1 204	1 367
70-74	2 031	901	1 130
75-79	1 791	689	1 102
80-84	1 168	389	779
85 i więcej	748	168	580
ogółem	13 059	5 680	7 379

Źródło: Dane GUS

Na terenie Powiatu Bytowskiego znajduje się jeden **Dom Pomocy Społecznej w Parchowie**. Jest to placówka dla dzieci i młodzieży żeńskiej niepełnosprawnej intelektualnie, dysponuje 70 miejscami, prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Samarytanek. Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje starosta powiatu prowadzącego dom, lub działający z jego upoważnienia dyrektor PCPR. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, ustalonego przez starostę i ogłoszonego w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Zgodnie z *Zarządzeniem Nr 5/2013 Starosty Bytowskiego z dnia 12.02.2013 roku w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2013 roku mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2013 r. przez Fundację „Rademens” z siedzibą w Bytowie, przy ul. Wolności 3, średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS w Parchowie przy ul. Kasztanowej 2 wynosił 2 965 zł.*

3.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 35. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
– Aktywność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. – Coraz bardziej zaawansowana współpraca PCPR z ośrodkami pomocy społecznej w gminach w realizacji zadań pomocy społecznej. – Dobra współpraca PCPR z Zarządem i Radą Powiatu i zaangażowanie władz Powiatu w rozwiązywanie problemów społecznych. – Bogata oferta PUP w Bytowie mająca na celu aktywizację osób bezrobotnych i dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy. – Szeroko rozwinięta w powiecie sieć szkół	• Wzrost bezrobocia na terenie Powiatu (zwłaszcza wśród osób młodych z wykształceniem wyższym). • Duży udział kobiet w grupie bezrobotnych. • Spadek liczby rodzin zastępczych. • Wzrost przestępczości na terenie Powiatu. • Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego. • Brak grup samopomocowych dla różnych grup klientów pomocy społecznej. • Niskie wykształcenie i kwalifikacje bezrobotnych, w szczególności osób

ponadgimnazjalnych. – Zapewniony dostęp do podstawowej i specjalistycznej służby zdrowia (w tym do: szpitala, ośrodka dla osób uzależnionych, zakładu psychiatrycznego). – Zapewniony dostęp do kultury (m.in. w ramach Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury w Miastku). – Funkcjonowanie wielu ośrodków i organizacji wsparcia społecznego, w tym: warsztatów terapii zajęciowej, DPS w Parchowie, 2 środowiskowych domów samopomocy, 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych, centrum integracji społecznej, PUP, świetlicy socjoterapeutycznej, poradni psychiczno-pedagogicznej). – Działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. – Działalność zakładu pracy chronionej i spółdzielni inwalidów. – Zapewnienie pomocy i wsparcia finansowego usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej. – Rozwinięte formy rodzicielstwa zastępczego. – Wykwalifikowana i doświadczona kadra w jednostkach pomocy społecznej. – Aktywnie funkcjonujące organizacje pozarządowe współpracujące z instytucjami samorządowymi. – Współpraca Powiatu Bytowskiego z innymi gminami z Niemiec i Ukrainy. – Spadek zjawiska przemocy w rodzinie. – Działalność Zespołów Interdyscyplinarnych i Punktu Interwencji Kryzysowej.	niepełnosprawnych. • Zbyt mała liczba ośrodków wsparcia dziennego w gminach, środowiskowych domów samopomocy, świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych i ognisk wychowawczych. • Niedostatecznie rozwinięta sieć instytucji specjalistycznych w powiecie w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy. • Wzrastająca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności. • Brak faktycznych danych na temat osób uzależnionych od narkotyków. • Mała liczba mieszkań socjalnych i chronionych. • Istniejące bariery architektoniczne utrudniające osobom niepełnosprawnym pełny udział w życiu społecznym. • Brak odpowiedniej oferty dla osób starszych powodującej ich aktywizację.
Szanse	Zagrożenia
• Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne Powiatu stwarzające warunki do rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie. • Polityka zatrudnienia osób niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON. • Środki finansowe z PFRON. • Możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na wspieranie osób wykluczonych społecznie. • Rozwój samopomocowych grup wsparcia oraz organizacji pozarządowych. • Prospołeczna polityka państwa. • Otwartość instytucji samorządowych na współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej. • Dostosowanie profili kształcenia młodzieży w szkołach ponadgimnazjalnych i uczelniach	• Rosnące bezrobocie powodujące zagrożenie i szereg negatywnych konsekwencji m. in. ubożenie społeczeństwa i wzrost patologii. • Negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych, brak motywacji młodzieży do kształcenia i atrakcyjnych propozycji zagospodarowania czasu wolnego. • Zastój w budownictwie mieszkaniowym, brak mieszkań socjalnych, chronionych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i osób z zaburzeniami psychicznymi. • Bariery ograniczające podjęcia pracy: wiek, doświadczenie, słaba oferta zatrudnienia dla absolwentów szkół.

wyższych do potrzeb rynku pracy. • Rosnąca w społeczeństwie świadomość zagrożeń w wyniku różnego rodzaju uzależnień. • Postępujący rozwój infrastruktury pomocy społecznej. • Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych. • Wzrost wykształcenia mieszkańców Powiatu. • Rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu.	• Ograniczone środki finansowe z budżetu Państwa na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. • Brak perspektyw dla młodzieży i osób wykształconych i jej emigracja zarobkowa. • Wzrost przestępczości na terenie powiatu. • Systematyczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i narastający proces starzenia się społeczeństwa. • Niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej. • Obojętność środowiska na zagrożenia i problemy społeczne, szczególnie w małych społecznościach lokalnych. • Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Powiatu Bytowskiego dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej.

Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2014-2020.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla powiatu bytowskiego na lata 2011-2035* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2014-2020 liczba urodzeń żywych będzie się zmniejszała, a liczba zgonów będzie rosła, tym samym przyrost naturalny na terenie Powiatu będzie się zmniejszał. Warto jednak podkreślić, że w latach 2014-2020 będzie on dodatni.

Tabela 36. Prognoza przyrostu naturalnego na terenie Powiatu Bytowskiego do 2020 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2014	987	650	337
2015	969	658	311
2016	950	667	283
2017	927	674	253
2018	904	681	223
2019	879	689	190
2020	854	696	158

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2020 roku, saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w Powiecie Bytowskim przez cały okres 2014-2020 będzie przyjmowało wartości ujemne. Oznacza to przewagę osób wyprowadzających się z Powiatu nad osiedlającymi się na jego terenie. Ujemne saldo migracji będzie jedną z przyczyn spadku liczby ludności na terenie Powiatu Bytowskiego w kolejnych latach.

Tabela 37. Prognoza salda migracji na terenie Powiatu Bytowskiego do 2020 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2014	991	1 295	-304
2015	971	1 277	-306
2016	949	1 256	-307
2017	908	1 211	-303
2018	849	1 140	-291
2019	809	1 095	-286
2020	788	1 076	-288

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie Prognozy ludności sporządzonej przez GUS dla Powiatu Bytowskiego wynika, że w perspektywie do 2020 roku liczba ludności Powiatu będzie malała. Do przyczyn tych niekorzystnych zmian zaliczyć można:

- systematycznie malejący przyrost naturalny,
- utrzymujące się ujemne saldo migracji wewnętrznych.

Warto jednak zauważyć, że na terenach miast Powiatu będzie ubywało mieszkańców na rzecz terenów wiejskich (tam nastąpi wzrost liczby ludności).

Tabela 38. Prognoza liczby ludności Powiatu Bytowskiego

Lata	miasto	wieś	Powiat Bytowski
2014	26 849	48 818	75 667
2015	26 737	48 887	75 624
2016	26 624	48 928	75 552
2017	26 512	48 958	75 470
2018	26 420	48 982	75 402
2019	26 307	48 984	75 291
2020	26 211	48 975	75 186

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Analizując dane zawarte w tabeli 37 należy zauważyć, że w latach 2014-2020 prognozuje się:

- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie przełoży się na spadek zasobów siły roboczej na lokalnym rynku pracy,
- zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym, co wpłynie niekorzystnie na aktualne zasoby siły roboczej,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, przez co zwiększy się obciążenie systemu finansów publicznych kosztami opieki zdrowotnej kosztami opieki nad osobami starszymi.

Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym może przyczynić się do większej aktywności fizycznej i zawodowej osób starszych, co korzystnie może wpłynąć na rozwój Powiatu.

Tabela 39. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Powiatu Bytowskiego do 2020 roku

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prognoza ludności wg wieku							
0-4 lata	4 808	4 771	4 711	4 637	4 551	4 449	4 339
5-9 lat	4 399	4 543	4 624	4 671	4 677	4 661	4 627
10-14 lat	4 332	4 200	4 157	4 190	4 276	4 349	4 489
15-19 lat	4 716	4 577	4 422	4 289	4 164	4 072	3 950
20-24 lata	5 601	5 298	4 994	4 689	4 456	4 345	4 214
25-29 lat	6 399	6 166	6 066	5 910	5 757	5 487	5 235
30-34 lata	6 005	6 205	6 287	6 264	6 062	5 889	5 686
35-39 lat	5 326	5 362	5 362	5 469	5 723	5 867	6 049
40-44 lata	4 940	4 997	5 049	5 148	5 149	5 272	5 313
45-49 lat	4 500	4 549	4 681	4 732	4 888	4 920	4 984
50-54 lata	5 178	5 006	4 774	4 670	4 514	4 436	4 495
55-59 lat	5 676	5 568	5 518	5 292	5 136	4 986	4 824
60-64 lata	4 748	4 891	5 003	5 139	5 241	5 308	5 214
65-69 lat	3 380	3 828	4 041	4 212	4 281	4 375	4 510
70-74 lata	1 865	1 821	1 989	2 286	2 663	3 004	3 397
75-79 lat	1 733	1 719	1 680	1 637	1 576	1 543	1 510
80-84 lata	1 203	1 214	1 241	1 243	1 262	1 260	1 252
Powyżej 85	858	909	953	992	1 026	1 068	1 098
RAZEM	75 667	75 624	75 552	75 470	75 402	75 291	75 186
Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	13 539	13 514	13 492	13 498	13 504	13 459	13 455
Ludność w wieku produkcyjnym	48 341	47 728	47 153	46 463	45 849	45 274	44 750
Ludność w wieku poprodukcyjnym	13 787	14 382	14 907	15 509	16 049	16 558	16 981

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim,

które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza problemów społecznych

Niniejsza prognoza problemów społecznych została sporządzona przy założeniu, że **nie uwzględnia** ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego i PCPR w Bytowie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych.

BEZROBOCIE

Zgodnie z raportem NBP nt. inflacji, stopa bezrobocia w 2014 odnotuje wzrost do 12,1% i do 12,4% w roku 2015. Również dane z urzędów pracy wskazują na dalszy wzrost stopy bezrobocia w kolejnych miesiącach (po uwzględnieniu czynników sezonowych).

W związku z tym prognozuje się, że w przypadku niewdrażania celów zapisanych w niniejszej strategii, również na terenie Powiatu Bytowskiego stopa bezrobocia będzie wzrastała w kolejnych latach.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Jednym z problemów w zakresie niepełnosprawności będzie wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Bytowskiego w wyniku:

- ich migracji na teren Powiatu,
- zwiększonej liczby urodzeń osób niepełnosprawnych - coraz częściej kobiety decydują się najpierw na zrobienie kariery zawodowej, a dopiero później planują dzieci. Należy podkreślić, że im późniejszy wiek, w którym podejmuje się decyzję o zajściu w ciążę, tym większe ryzyko wystąpienia niepełnosprawności u dziecka,
- wzrostu liczby osób starszych - należy zakładać, że wraz ze wzrostem liczby osób starszych na terenie Powiatu Bytowskiego, nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej, do których należy również niepełnosprawność (zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu; choroby narządu wzroku i ruchu, czy też choroby układu oddechowego i krążenia, układu pokarmowego, układu moczowo-płciowego; choroby neurologiczne).

Innymi problemami związanymi z niepełnosprawnością mieszkańców Powiatu Bytowskiego, mogą być:

- zmniejszanie się ilości miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- samo izolowanie się osób niepełnosprawnych od pozostałych członków społeczności,

- niewystarczająca ilość miejsc w domach pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych,
- zwiększone zapotrzebowanie na miejsca w środowiskowych domach samopomocy lub innej placówce wsparcia dziennego,
- zwiększanie się wydatków na pomoc dla osób niepełnosprawnych.

UZALEŻNIENIA

Spożycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznego cierpienia odczuwanego przez daną osobę, a tym samym dominującym środkiem na pokonanie codziennych przeciwności i problemów.

Jedną z głównych przyczyn uzależnień są problemy materialne będące konsekwencją bezrobocia. W związku z tym, że na terenie Powiatu Bytowskiego prognozuje się wzrost poziomu bezrobocia, to należy również prognozować wzrost uzależnień z tym związanych (zwłaszcza od alkoholu).

UBÓSTWO

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że na terenie Powiatu Bytowskiego prognozuje się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Przyczynami problemów opiekuńczo-wychowawczych najczęściej są: problemy alkoholowe jednego lub obojga rodziców, przemoc w rodzinie, bezrobocie rodziców oraz ubóstwo. Przyczyny te mają wpływ na zaniedbania rodzicielskie w stosunku do swoich dzieci. W związku z tym, że prognozuje się wzrost tych negatywnych zjawisk społecznych w kolejnych latach, to przewiduje się, że wzrośnie również liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W wyniku tego:

- wzrośnie liczba dzieci, które będą wymagały specjalistycznej opieki rodzicielskiej z wykorzystaniem pieczy zastępczej lub placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- sukcesywnie zmniejszać się będzie liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zwiększy się częstotliwość korzystania z tzw. rodzin pomocowych,
- znacznie wzrosną nakłady finansowe Powiatu na pieczę zastępczą,
- wzrośnie zapotrzebowanie na mieszkania chronione dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.

PRZEMOC W RODZINIE

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego na terenie Powiatu Bytowskiego prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie (zwłaszcza ze strony rodziców w stosunku do swoich dzieci).

PRZESTĘPCZOŚĆ

Prognozowany wzrost poziomu bezrobocia, przemocy w rodzinie oraz wzrost uzależnień mogą być powodem do zwiększania się liczby przestępstw na terenie Powiatu Bytowskiego. Bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Również przemoc w rodzinie bardzo często zmusza członków rodziny (zwłaszcza dzieci, które najczęściej są ofiarami tej przemocy), do samodzielnego radzenia sobie w życiu i zaspokajaniu swoich podstawowych potrzeb, których nie są w stanie zapewnić rodzice. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

OSOBY STARSZE I CHORE

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz stały wzrost liczby osób w wieku emerytalnym. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010 roku do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Tabela 40. Prognoza ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Powiatu Bytowskiego

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
60-64 lata	4 748	4 891	5 003	5 139	5 241	5 308	5 214
65-69 lat	3 380	3 828	4 041	4 212	4 281	4 375	4 510
70-74 lata	1 865	1 821	1 989	2 286	2 663	3 004	3 397
75-79 lat	1 733	1 719	1 680	1 637	1 576	1 543	1 510
80-84 lata	1 203	1 214	1 241	1 243	1 262	1 260	1 252
Powyżej 85	858	909	953	992	1 026	1 068	1 098
RAZEM	13 787	14 382	14 907	15 509	16 049	16 558	16 981

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

Zgodnie z prognozami ludności na terenie Powiatu Bytowskiego wynika, że przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Tym samym należy zakładać, że w kolejnych

latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tą grupę społeczną. Do problemów tych należą przede wszystkim:

- samotność,
- choroby,
- inwalidztwo,
- życie w ubóstwie,
- poczucie nieprzydatności,
- uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Do innych negatywnych zmian, które będą związane ze starzeniem się społeczeństwa, należy zaliczyć:

- wydłużanie się średniej życia społeczeństwa,
- wzrost zapotrzebowania na działania integracyjne i aktywizujące,
- starzejące się społeczeństwo spowodowane migracją osób w wieku produkcyjnym oraz niskim przyrostem naturalnym,
- niewystarczająca opieka medyczna i specjalistyczna,
- rosnąca izolacja samotnych osób starszych ,
- zwiększanie się liczby osób starszych wymagających zapewnienia całodobowej opieki,
- niewystarczające środki finansowe gmin na opłacenie pobytu w domach pomocy społecznej,
- zwiększanie się zapotrzebowania na bezpłatne usługi medyczne oraz na pracę wolontariuszy w ramach opieki nad osobami starszymi.

4.3. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego na lata 2014-2020*” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Powiatu Bytowskiego oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jej terenie problemów społecznych.

Szczegółową prognozę zmian w wyniku realizacji założeń i celów niniejszej strategii dla każdego scharakteryzowanego problemu społecznego, przedstawia tabela 41.

Tabela 41. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego w wyniku wdrożenia strategii rozwiązywania problemów społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	– spadek liczby osób bezrobotnych, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych, – poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie dostępności do informacji i edukacji, – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Uzależnienia	– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	– poprawę warunków życia mieszkańców powiatu, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenia dostępu do rynku pracy.
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	– wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin naturalnych, – spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – zapewnienie pomocy dzieciom i rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – rozwój rodzicielstwa zastępczego, – powstawanie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i innych organizacji sprawujących opiekę nad dziećmi, – zwiększanie ilości specjalistycznych szkoleń dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, – zintegrowanie działań instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów na rzecz pomocy osobom potrzebującym ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin i dzieci, – poprawa funkcjonowania systemu wsparcia dla rodzin,
Przemoc w rodzinie	– zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Przestępczość	– zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Powiatu Bytowskiego, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu, – ochrona ofiar przestępstw, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.
Osoby starsze i chore	– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych i chorych, – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej, – rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Powiatu Bytowskiego w zakresie pomocy społecznej. W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **misji** Powiatu Bytowskiego w zakresie polityki społecznej, którą jest:

**„ZAPEWNIENIE STABILNEGO ŚRODOWISKA RODZINNEGO ORAZ BEZPIECZNEGO DOMU
DZIECIOM ZAGROŻONYM TRWAŁYM ZERWANIEM WIĘZI RODZINNYCH
ORAZ KOMPLEKSOWA POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM
W PRZEWYCIĘŻANIU ICH TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ.”**

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Powiatu Bytowskiego, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT oraz zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej, wytypowano 5 **obszarów priorytetowych**:

- I. Rodzina i zagrożenia.
- II. Piecza zastępcza.
- III. Osoby bezrobotne.

IV. Osoby niepełnosprawne.

V. Osoby starsze i chore.

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej roli i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Cel strategiczny 2. Stworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzin biologicznych.

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego.

Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 5. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 42. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej roli i przeciwdziałanie zagrożeniom.	1.1. Przeciwdziałanie uzależnieniom członków rodziny. 1.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 1.3. Objęcie specjalistyczną pomocą ofiary i sprawców przemocy w rodzinie. 1.4. Zapewnienie odpowiedniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi. 1.5. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych i zastępczych.
Cel strategiczny 2. Stworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzin biologicznych.	2.1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. 2.2. Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu podstawowych funkcji. 2.3. Wspieranie procesu usamodzielniania się wychowanków zastępczych form opieki. 2.4. Zwiększanie szans powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego.	3.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego. 3.2. Realizowanie przez PUP w Bytowie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. 3.3. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy i zdobywania doświadczenia zawodowego

	3.4. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie procesu samozatrudnienia wśród bezrobotnych Powiatu
Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin w społeczności lokalnej.	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi 4.2. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia rodzinom osób niepełnosprawnych. 4.2. Likwidacja barier funkcjonalnych i mentalnych. 4.3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. 4.4. Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej, zwłaszcza rehabilitacji.
Cel strategiczny 5. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	5.1. Rozwój sieci ośrodków wsparcia dla seniorów i osób chorych oraz wspieranie ich działalności. 5.2. Zwiększenie udziału seniorów i osób chorych w życiu społecznym Powiatu. 5.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych i chorych. 5.4. Rozwój wolontariatu i ruchu samopomocowego wśród seniorów 5.5. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom i osobom chorym.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej powiatu, a więc Starosty Powiatu Bytowskiego. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. W realizacji poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania powiatu w zakresie polityki społecznej, natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie będzie koordynatorem działań wskazanych w strategii.

Ponadto w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
- Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego,
- Jednostki pomocy społecznej z terenu powiatu,
- Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
- Kościoły, związki wyznaniowe, społeczność lokalna,
- Policja,
- Placówki oświatowe,
- Placówki służby zdrowia.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację powiatowych i gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Powiatu.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez PCPR lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego*” obejmują lata 2014-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu powiatu;
- budżety samorządów terytorialnych;
- środki przekazane powiatowi z budżetu państwa (dotacje) na dofinansowanie zadań własnych oraz na finansowanie realizacji zadań zleconych;
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe, ze względu na długi okres jej obowiązywania oraz możliwości finansowe gmin, powiatu i instytucji pozarządowych w tym okresie. Należy założyć, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowe polityki społecznej Powiatu Bytowskiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu Powiatu w kolejnych latach.

8. Wskaźniki realizacji działań

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będzie PCPR w Bytowie.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących.

Tabela 43. Wskaźniki realizacji działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 1. Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej roli i przeciwdziałanie zagrożeniom	1.1. Przeciwdziałanie uzależnieniom członków rodziny.	- liczba udzielonych porad osobom uzależnionym - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia - liczba publikacji, materiałów informacyjnych - liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej - liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu
	1.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	- liczba udzielonych porad prawnych, psychologicznych i socjalnych ofiarom przemocy w rodzinie - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia - liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie
	1.3. Objęcie specjalistyczną pomocą ofiary i sprawców przemocy w rodzinie.	- liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie - liczba udzielonych porad zdrowotnych i psychologicznych ofiarom i sprawcom przemocy

		w rodzinie
	1.4. Zapewnienie odpowiedniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi.	- liczba udzielonych porad - liczba punktów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi - liczba rodzin, która skorzystała z porad punktów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej
	1.5. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych i zastępczych.	- liczba rodzin wielodzietnych i zastępczych, które skorzystały ze wsparcia
Cel strategiczny 2. Stworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzin biologicznych.	2.1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.	- liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Bytowskiego - liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Bytowskiego - liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych - liczba dzieci przebywająca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
	2.2. Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu podstawowych funkcji.	- liczba rodzin zastępczych, którym udzielono wsparcia - wysokość udzielonego wsparcia finansowego rodzinom zastępczym
	2.3. Wspieranie procesu usamodzielniania się wychowanków zastępczych form opieki.	- liczba wychowanków zastępczych form opieki, którym udzielono wsparcia w zakresie usamodzielniania się - wysokość udzielonego wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki
	2.4. Zwiększanie szans powrotu dziecka do rodziny naturalnej.	- liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej
Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bytowskiego.	3.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego.	- liczba udzielonych porad w zakresie doradztwa zawodowego - liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bytowie
	3.2. Realizowanie przez PUP w Bytowie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.	- liczba zrealizowanych projektów przez PUP w Bytowie
	3.3. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy i zdobywania doświadczenia zawodowego	- liczba przeszkolonych osób - liczba osób, które uzyskały nowe kwalifikacje zawodowe i umiejętności - liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych - liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach - liczba osób korzystających ze staży zawodowych
	3.4. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz	- liczba osób bezrobotnych, które samodzielnie znalazły zatrudnienie

	wsparcie procesu samozatrudnienia wśród bezrobotnych Powiatu	- liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z dofinansowania na własną działalność gospodarczą
Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin w społeczności lokalnej.	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	- liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego - liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego - liczba udzielonych porad psychologicznych
	4.2. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia rodzinom osób niepełnosprawnych.	- liczba rodzin osób niepełnosprawnych, którym udzielono specjalistycznego wsparcia
	4.3. Likwidacja barier funkcjonalnych i mentalnych.	- liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne - liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych dotyczących społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
	4.4. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.	- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach zawodowych - liczba osób niepełnosprawnych, które uczestniczą w imprezach społecznych
	4.5. Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej, zwłaszcza rehabilitacji.	- liczba punktów opieki zdrowotnej zapewniających dostęp do rehabilitacji osobom niepełnosprawnym z terenu Gminy
Cel strategiczny 5. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	5.1. Rozwój sieci ośrodków wsparcia dla seniorów i osób chorych oraz wspieranie ich działalności.	- liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym - liczba osób korzystających z ośrodków oferujących pomoc osobom starszym
	5.2. Zwiększenie udziału seniorów i osób chorych w życiu społecznym i zawodowym.	- liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych - liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych - liczba osób starszych, które podjęły pracę w wyniku uczestnictwa w projektach z zakresu aktywizacji zawodowej
	5.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych i chorych.	- liczba ośrodków zdrowia wyposażonych w sprzęt rehabilitacyjny - liczba przeprowadzonych darmowych działań profilaktycznych dla osób starszych
	5.4. Rozwój wolontariatu i ruchu samopomocowego wśród seniorów.	- liczba seniorów – wolontariuszy - liczba seniorów działających w ramach ruchu samopomocowego
	5.5. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom i osobom chorym.	- liczba działających wolontariuszy na rzecz seniorów - liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel

TABELA 1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2008-2012.....	6
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW POWIATU BYTOWSKIEGO W 2012 R.	8
TABELA 3. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM ORAZ POPRODUKCYJNYM W LATACH 2008-2012	9
TABELA 4. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW POWIATU BYTOWSKIEGO.....	10
TABELA 5. MIGRACJE NA POBYT STAŁY WG TYPU I KIERUNKU	11
TABELA 6. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2008-2012 ..	11
TABELA 7. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2008-2012.....	12
TABELA 8. OFERTA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W MIASTKU	32
TABELA 9. POWODY PRYZNAWANIA POMOCY PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO [LICZBA RODZIN]	35
TABELA 10. STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	36
TABELA 11. BEZROBOCIE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2008 - 2013.....	43
TABELA 12. CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO....	44
TABELA 13. LICZBA WYDANYCH W 2013 R. ORZECZEŃ DLA OSÓB DO 16 ROKU ŻYCIA ZAMIESZKAŁYCH NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	48
TABELA 14. LICZBA WYDANYCH W 2013 R. ORZECZEŃ DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA ZAMIESZKAŁYCH NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	49
TABELA 15. FORMY REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH Z POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2010-2013.....	50
TABELA 16. UCZESTNICY I DOFINANSOWANIE TURNUSÓW REHABILITACYJNYCH	51
TABELA 17. WSPARCIE PRZEZNACZONE NA LIKWIDACJĘ BARIER FUNKCJONALNYCH.....	51
TABELA 18. ZAKRES DOFINANSOWANIA SPORTU, KULTURY I TURYSTYKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	52
TABELA 19. LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO Z POWODU ALKOHOLIZMU	55
TABELA 20. LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	57
TABELA 21. LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI W NICH UMIESZCZONYCH (STAN NA DZIEŃ 31.12.2013 R.)	58
TABELA 22. ŚWIADCZENIA NA CZĘŚCIOWE POKRYCIE KOSZTÓW UTRZYMANIA DZIECKA W RODZINNEJ PIELĘGNI ZASTĘPCZEJ W 2012 R.	59
TABELA 23. INNE ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE WYPŁACONE RODZINOM ZASTĘPCZYM I PROWADZĄCYM RODZINNE DOMY DZIECKA W 2012 R.	60
TABELA 24. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE TYPU SOCJALIZACYJNEGO NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2013 R.)	61
TABELA 25. LICZBA OCEN SYTUACJI DZIECKA SPORZĄDZONYCH PRZEZ ZESPÓŁ DS. OKRESOWEJ OCENY SYTUACJI DZIECKA W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH W POWIECIE BYTOWSKIM W 2012 R.	62
TABELA 26. POMOC NA USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2010- 2013	63

TABELA 27. POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUACJĘ NAUKI PRZEZ WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2010-2013	64
TABELA 28. POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ DLA WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2010-2013	64
TABELA 29. SZKOLENIA, W KTÓRYCH UCZESTNICZYLI USAMODZIELNIAJĄCY SIĘ WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ W 2012 R.	65
TABELA 30. FORMY I DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ WOBEC OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ I STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE W 2013 ROKU	68
TABELA 31. LICZBA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE Z PODZIAŁEM NA GMINY POWIATU BYTOWSKIEGO ORAZ KOBIETY, MĘŻCZYZN, DZIECI I MŁODZIEŻ DO 18 R.Ż. W LATACH 2012-2013	70
TABELA 32. PRZEMOC W RODZINIE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2009-2013 ..	74
TABELA 33. PRZESTĘPSTWA NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2009-2013	77
TABELA 34. OSOBY STARSZE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W 2012 R.	79
TABELA 35. ANALIZA SWOT	80
TABELA 36. PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO DO 2020 ROKU	83
TABELA 37. PROGNOZA SALDA MIGRACJI NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO DO 2020 ROKU ..	83
TABELA 38. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI POWIATU BYTOWSKIEGO	84
TABELA 39. PROGNOZA STRUKTURY WIEKOWEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU BYTOWSKIEGO DO 2020 ROKU	85
TABELA 40. PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO	88
TABELA 41. PROGNOZA ZMIAN PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W WYNIKU WDROŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	90
TABELA 42. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	92
TABELA 43. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	95

10. Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA LUDNOŚCI POWIATU BYTOWSKIEGO WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA	7
WYKRES 2. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO W 2012 R. WG SEKCJI PKD 2007	13
WYKRES 3. BEZROBOTNI NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO WG PŁCI W LATACH 2008-2013 ..	43
WYKRES 4. LICZBA ZGŁOSZEŃ O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE OTRZYMANYCH PRZEZ PRACOWNIKÓW OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2012-2013	66
WYKRES 5. LICZBA PROCEDUR „NIEBIESKIEJ KARTY” WSZCZĘTA PRZEZ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2012-2013	67
WYKRES 6. LICZBA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE W PODZIAŁEM NA GMINY POWIATU BYTOWSKIEGO W LATACH 2012-2013	71

WYKRES 7. LICZBA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE Z PODZIAŁEM NA: KOBIETY, MĘŻCZYŹNI, DZIECI I MŁODZIEŻ DO 18 R.Ż., LATA 2012-2013	72
WYKRES 8. LICZBA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE Z PODZIAŁEM NA: KOBIETY, MĘŻCZYŹN, DZIECI I MŁODZIEŻ DO 18 R. Ż., LATA 2012-2013	73
WYKRES 9. LICZBA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE W STANIE NIETRZEŻWOŚCI I TRZEŻWOŚCI W 2012 I 2013 ROKU.....	73
WYKRES 10. PRZESTĘPCZOŚĆ NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO.....	77

11. Spis rysunków

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE POWIATU BYTOWSKIEGO NA TLE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	5
---	---